

naš aero

3
84

naš aero

glasilo kemične, grafične
in papirne industrije celje

letnik XXIII — številka 3

celje, april 1984

uredniški odbor

ivanka čater, rado čepič,

slavka hladnik, jože jazbec,

jelka kajtna, vera radič,

miro ribežl, cvetka robas,

tone svetelšek, tone škerbec,

srečko vavričuk, tine žnidar

svet glasila

albina cizej, milena krizman,

vladimira notar, ivica stare,

gregor švab, bojana videnšek

tehnično vodstvo

peter oset

glavna in odgovorna urednica

jelisaveta podgornik

uredil

tone škerbec

oblikovanje naslovne strani

minja bajagič

fotografije

boris trstenjak

tisk

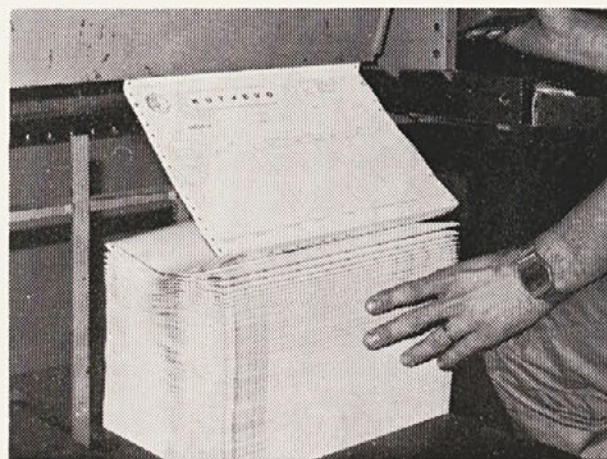
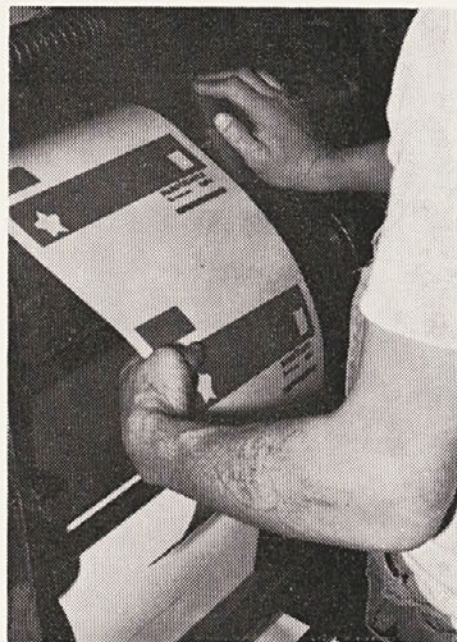
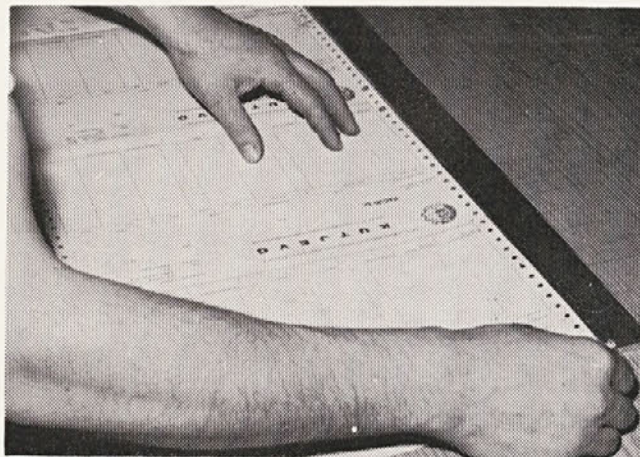
aero, tozd grafika

za tiskarno drago vračun

naslov uredništva
kadrovski in splošni sektor aero
celje, čuprijska 10

po mnenju republiškega sekretariata za prosveto
in kulturo, št. 33-316/78, je glasilo naš aero
oproščeno temeljnega davka od prometa
proizvodov

glasilo izhaja desetkrat letno
naklada 2.300 izvodov

GOSPODARJENJE BO USPEŠNEJŠE LE Z BOLJŠIM SODELOVANJEM

Z ocenami o uspešnosti oziroma neuspešnosti dela in težavami v posameznih okoljih se v sedanjih, izredno restriktivnih pogojih gospodarjenja, dnevno srečujemo. V kratkem pa se bodo že pričele razprave o periodičnem obračunu za prvo trimesečje. Gotovo ne bo odveč, če že zdaj poskusimo oceniti naše trimesečno delo v letošnjem letu.

Ceprav so bili obeti slabi, lahko za slovensko gospodarstvo ugotavljamo v prvih mesecih letošnjega leta ugodno gibanje rasti industrijske proizvodnje. Leto je v precejšnji meri posledica sorazmerno visokih zalog surovin ob zaključku preteklega poslovnega leta. Vendar v zadnjem času že opažamo upadanje rasti zaloga, kar se bo ob sedanji odvisnosti od uvoza in nadaljnjem zniževanju le-tega zrcalilo v proizvodnji v naslednjih mesecih. Zmerna stopnja zaposlovanja v industriji je ob povečani industrijski proizvodnji prispevala tudi k povečanju produktivnosti. Zamrznitev cen hkrati ni pomenila tudi zaustavitve njihove rasti. Rastoča inflacija, povečana medsebojna zadolženost gospodarstva in poslabšana likvidnost pa se bo vsekakor pokazala v doseženih finančnih rezultatih gospodarjenja. Kot kritično velja izpostaviti neizpolnjevanje planskih ciljev na zunanjetrgovinskem področju v celotnem slovenskem in jugoslovanskem prostoru. Ne samo da ne dosegamo lanskoletne povprečne ravni izvoza, ugotavlja se celo zniževanje rasti iz meseca v mesec. Seveda pa ima lahko nadaljevanje takšnega položaja kritične posledice.

In kako se v celotna gospodarska gibanja v slovenskem in jugoslovanskem prostoru vključuje naša delovna organizacija? Že zdaj moramo ugotoviti, da načrtanih ciljev v celoti ne izpolnjujemo. Čeprav še ne razpolagamo s finančnimi rezultati za prvo trimesečje, nam že ocene

poslovnega uspeha za januar in februar ter ostali osnovni kazalci poslovanja nakazujejo bistveno problematiko. Če najprej ocenimo naše zunanjetrgovinsko poslovanje, kjer imamo jasno načrtane cilje in podano vso prednost izvozu, moramo opozoriti na zastoj. Kar 29-odstotno nedoseganje plana izvoza delovne organizacije oziroma nedoseganje plana treh temeljnih organizacij, ki bi morale bistveno prispevati k izpolnjevanju ciljev delovne organizacije, že kaže na kritičnost sedanjega trenutka. Doseženi plan količinske proizvodnje v prvih treh mesecih nas ne sme uspraviti. Zastoji v izvozu in še vedno močna odvisnost naše proizvodnje od uvoženih surovin in težave pri oskrbovanju z domačimi surovinami, nam bodo ob že znanih in predvidenih ukrepih na področju pogojev gospodarjenja v prihodnjih mesecih povzročili še večje probleme pri zagotavljanju proizvodnje. Ob vsem tem pa smo in bomo še morali razreševati težka vprašanja likvidnosti, da o gospodarski uspešnosti ne govorimo. V zvezi s tem pa moramo le opozoriti na visoke dejanske cene surovin, ki iz tekočega poslovanja prvih mesecev v več primerih že presegajo plansko določene cene za letošnje leto. Vsi se zavedamo, da proizvodnja ustvarja novo vrednost, le s kakovostnim posameznim in skupnim delom dosegamo dohodek, tega pa si v končni fazi razdelimo za nadaljnji razvoj in napredek ter tekočo osebno in skupno porabo. Zato moramo še toliko več moči usmeriti na področja, ki zagotavljajo redno proizvodnjo.

Naša reprodukcijska in gospodarska povezanost — ki nam daje prednosti pred ostalimi sorodnimi proizvajalci — mora zagotoviti uspešnejše poslovanje delovne organizacije ob kakovostnem medsebojnem sodelovanju in sporazumevanju.

Milena Brezigar

IZ VSEBINE:

Stran 50—52

Volitve samopравnih organov

Stran 52—53

V Šempetru zaključujemo projekt SELO II
Večja proizvodnja selotejpa

Stran 54—55

Novosti iz računalniškega centra
Tiskarstvo in grafika

Stran 56—57

Stalno vprašanje — energija
Zanimivo odkritje

Stran 58—59

Naši poslovni partnerji se predstavljajo
Obvezna praksa študentov VEKŠ pri nas

Stran 59—60

Obisk iz Vjesnika v Grafiki
Priznanje koledarju Aera 1984

Stran 60—62

En dan v Sarajevu

Stran 62—65

Iz kluba OZN Aero

Stran 65—66

Iz dela mladih v Kemiji Celje
Na obisku v temnici Aero

Stran 69—69

Še tokrat o 20-letnici
Planinskega društva AERO
Za dobro voljo

Stran 70—71

Tek, volja, vzdržljivost in še kaj

Stran 72

Nagradna križanka

Na tretji strani ovitka

Preberite, ne bo vam žal

Priloga

Bilten osnovne organizacije
ZSMS in DSSS

VOLITVE DELEGATOV SAMOUPRAVNIH ORGANOV

Vsake volitve so pomemben dogodek. Izbiranje delegatov ni le zakonska zahteva, temveč je zavestno odločanje slehernega delavca o zaupanju sodelavcem, ki nas bodo v naslednjih dveh letih zastopali v samoupravnih organih.

21. marca smo volili delegate za:

- delavske svete v tozdih, delovni skupnosti skupnih služb in delovni organizaciji
- disciplinske komisije v tozdih in delovni skupnosti skupnih služb
- samoupravne delavske kontrole v tozdih, delovni skupnosti skupnih služb in delovni organizaciji.

Opravili smo tudi nadomestne volitve delegatov za samoupravne interesne skupnosti in zbor združenega dela.

Na referendumu, ki je bil razpisan istega dne, pa smo odločali o sprejemu sprememb in dopolnitev Pravilnika o osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo.

Volitve so zdaj že za nami, delegati so izvoljeni in v tej številki

PREDSTAVLJAMO PREDSEDNIKE DELAVSKIH SVETOV NAŠIH TEMELJNIH ORGANIZACIJ IN DELOVNE ORGANIZACIJE

Vsem smo zastavili enako vprašanje: Kaj menijo o vlogi in delu delavskih svetov?

Anita Žoher — TOZD Kemija Celje:

V zadnjem času opažamo, da upada pripravljenost delavcev v pripravah na seje delavskega sveta. Samoupravne delovne skupine v proizvodnji se redno ne sestajajo, vzrok pa je v preširoki obravnavi posameznih dokumentov. Menim, da bi bila potrebna poenostavitve, saj so določeni sklepi že sprejeti na drugih organih, tudi z večjo odgovornostjo. Delavski svet pa bi vzpo-

redno lahko obravnaval več aktualnih vprašanj. Tako pa se pojavlja preveč t. im. formalnih točk v dnevnih redih. Več pristojnosti bi morali nameniti tudi izvršilnim organom.

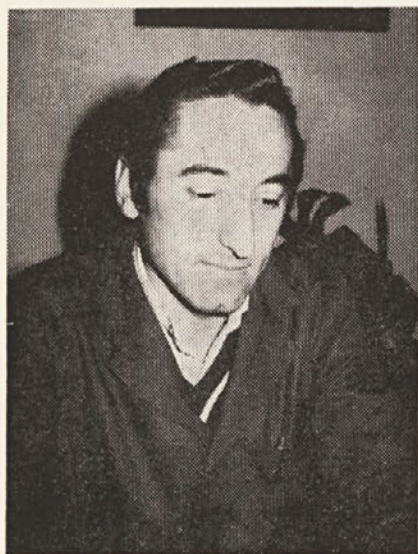
Če ocenjujemo delo delavskega sveta v preteklosti, lahko izpostavim dobro pomoč strokovnih delavcev iz Delovne skupnosti skupnih služb, precej slabše pa je sodelovanje s Trženjem. To bomo morali izboljšati v obdobju, ki je pred nami.

Pri delu delavskega sveta tudi ugotavljamo, da le-ta premalo odloča o tozdovski problematiki,

ki bi jo morali hitreje obravnavati in reševati. Bolj sproti bi morali oceniti tudi uresničevanje posameznih odločitev in sprejeti potrebne dodatne ukrepe, če je to potrebno. Velikokrat dajemo premalo poudarka zelo pomembnim vprašanjem. Te in podobne težave vsekakor zmanjšujejo vlogo delavskega sveta, ki bi sicer moral sodelovati in vplivati pri sprejemanju odločitev.

Premajhno pozornost namenjamo tudi izobraževanju delegatov, kar bi bilo skoraj nujno za vse, ki delujejo v izvršilnih organih. Izobraževanje bi lahko pripravili znotraj delovne organizacije.

Ivan Četina — TOZD Kemija Sempeter:

V začetku dela novega delavskega sveta se zavedamo predvsem odgovornosti. Vemo, kakšna mora biti povezanost z delavci in vodstvom v tozdu, ki zagotavlja dobro in pravilno obveščenost. Delo delavskega sveta je v sedanjem obdobju težje in obsežnejše kot v preteklosti, saj se stalno srečuje in sooča z zaostrenimi pogoji gospodarjenja, težavami pri zagotavljanju surovin in zaposlenosti. Pripravljeni moramo biti tudi na določene premike v politiki kadrovanja in dela.

Veliko je tudi nalog in usmeritev iz stabilizacijskega programa, kjer bomo vso pozornost morali nameniti delavcem, ki še ne delajo dobro in zagotoviti večja in boljša prizadevanja.

Avzug Maček — TOZD Grafika

Delo našega delavskega sveta je v preteklem mandatnem obdobju potekalo po ustaljenem programu, ugotavljamo pa, da postaja praktično preobširno, da bi bilo lahko tudi bolj uspešno. Gradiva za seje so sicer izčrpna, vendar posamezna preobsežna, zapletena in utrujajoča.

Menim, da je to eden od vzrokov za pasivnost in avtomatizem pri delu delavskega sveta, poleg prepričanja, da se pripravljeni dokumenti morajo potrditi, oz. da je zelo težko kaj bistveno spremeniti. Ne trdim, da to ni mogoče, vendar praksa tako kaže. Vzporedno se pojavlja ugotovitev, da bi bilo bolje, če bi bile seje čim krajše in da bi več časa namenjali delovnim nalogam. Pri delu v prihodnje si želim predvsem to, da bi bila gradiva, ki jih obravnavamo na delavskem svetu, v pripravljalni fazi temeljito preučena in pripravljena tako, da bi dosledno upoštevala prispevek delavcev v proizvodnji. Dajatve proizvodnih tozdov iz dohodka, bodisi za samoupravne interesne skupnosti, družbene dogovore, režijske službe itd., niso več skladne z vrednostjo proizvodnega dela.

To pomeni, da smo v preteklosti preveč lagodno potrjevali razne samoupravne sporazume in družbene dogovore ter iz njih izhajajoče prispevne stopnje, kakor tudi razne organizacije in reorganizacije režijskih in proizvodnih služb, ki danes zmanjšujejo prepotrebna sredstva za razširjeno in celo enostavno reprodukcijo.

Kristina Bertancelj — TOZD Tovarna celuloze in papirja Medvode:

V zaostrenem gospodarskem položaju je med najpomembnejšimi nalogami sproti in celovito odločanje. Gotovo je izredno pomembno sodelovanje vseh delavcev, še večjega pomena pa je sodelovanje z ostalimi tozdi pri razreševanju skupnih vprašanj.

Cas, ki je pred nami, bo gotovo izostril posluš za skupne cilje in naloge.

Pred nami je veliko odgovornega dela, ki ga moramo uspešno opraviti.

V tozdu Trženje so bile volitve samoupravnih organov opravljene že julija lani.

Borut Mašat — Delovna skupnost skupnih služb:

Želim, da bi delo v delavskem svetu potekalo usklajeno in da bi bilo dosledno opravljeno. Vsi, ki bomo opravljali zaupane dolžnosti, si bomo morali prizadevati, da bi vse težave in naloge opravljali sproti in brez omahovanja.

Ocenjujemo, da je bilo delo delavskega sveta v delovni skupnosti skupnih služb v preteklem obdobju dobro, seveda pa bi ga morali, če bo le mogoče, še izboljšati.

V zahtevnih gospodarskih trenutkih pa bo delo samoupravnih organov gotovo zahtevnejše in težje kot doslej.

Dušan Božič — predsednik delavskega sveta delovne organizacije AERO:

V preteklem obdobju smo največ pozornosti namenjali ocenam gospodarjenja in položaja delovne organizacije. Srečevali smo se z vprašanji zunanjetrgovinske likvidnosti, surovin in reprofabrikatov, ki so se pojavljali v tem času. Gradiva, pripravljena za seje, so bila strokovno celovita in tudi razumljiva, vendar menim, da smo premalo zavzeto iskali dolgoročneje rešitve.

Občasno smo se srečevali tudi s premajhno prizadevnostjo posameznih delegatov in nesklepč-

nostjo, ki sta obremenjevali prizadevne in odgovorne sodelavce.

Delo v prihodnjem obdobju bo moralo biti celovito in prizadevno, saj nam čas ne dopušča lažnosti.

**naš
aero**

IZ NAŠIH DELOVNIH OKOLIJ

V ŠEMPETRU ZAKLJUČUJEMO PROJEKT SELO II

V šempetrski Kemiji te dni zaključujemo projekt SELO II, ki je po obsegu majhen, po zamisli pa velik.

Začetki uresničitve tega projekta segajo v zgodnja sedemdeseta leta, ko je bil v Šempetru zgrajen obrat proizvodnje strojev in naprav, ki je dosegel nekaj pomembnih uspehov (tiskarski stroji za samolepilne etikete, remont S1, S2 in zavijalnega avtomata, začetek proizvodnje previjalnih avtomatov), vendar je njegova dejavnost v letih, ko je bil praktično možen neomejen uvoz strojev in naprav, zastajala in upadala.

Gospodarske razmere so nas prisilile, da smo se poglobili in usmerili v lasten razvoj in v tem okviru ima šempetrska strojegradnja pomembno vlogo. Vse prepogosto se v Jugoslaviji dogaja, da pomembne razvojno raziskovalne dosežke prenašamo tujim proizvajalcem opreme. Le-ti nam prodajajo in dobavljajo prototipe in jih na naš račun preizkušajo.

V projektu SELO II sta vključena izgradnja potrebnih prostorov ter nabava nekatere nove opreme. Posredujemo najpomembnejše podatke:

— Celoten objekt obsega 1400 kvadratnih metrov. Polovica po-

vršin je namenjena proizvodnji, projektivnemu biroju 150 kvadratnih metrov, ostalo pa po možnosti prostorom.

— Od pomembnejše opreme bomo dobili brusilni stroj, rezalni stroj in horizontalni vrtni stroj.

— V okviru projekta SELO II je bilo v Šempetru zgrajeno tudi večnamensko zaklonišče za 100 ljudi. Ta pomemben objekt nam, poleg večje varnosti, zagotavlja tudi dodatna skladišča.

— Predračunska vrednost investicije je 43 milijonov din. Izvajalec gradbenih del je INGRAD — Celje.

— Z investicijo smo pričeli avgusta 1983. Rok za izgradnjo je bil februar 1984.

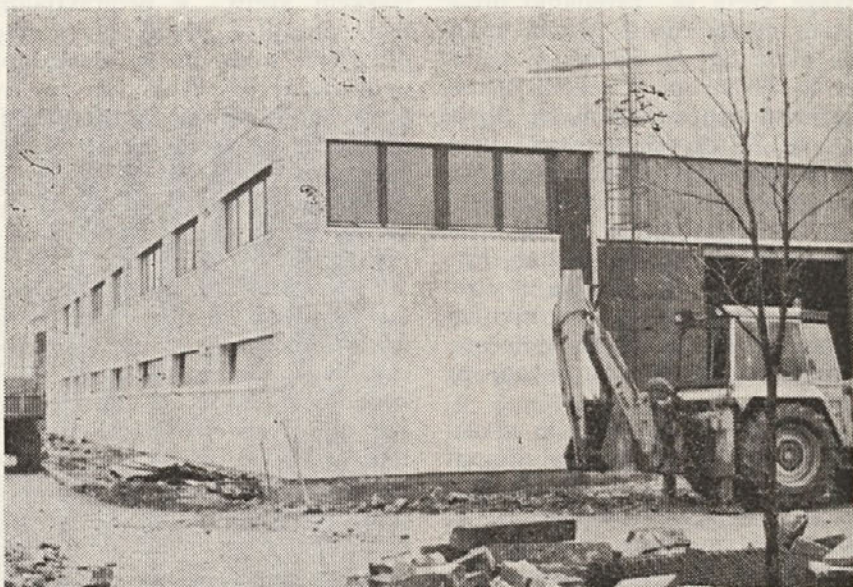
— Projekt SELO II je skupna investicija vseh celjskih proizvodnih tozdov AERA.

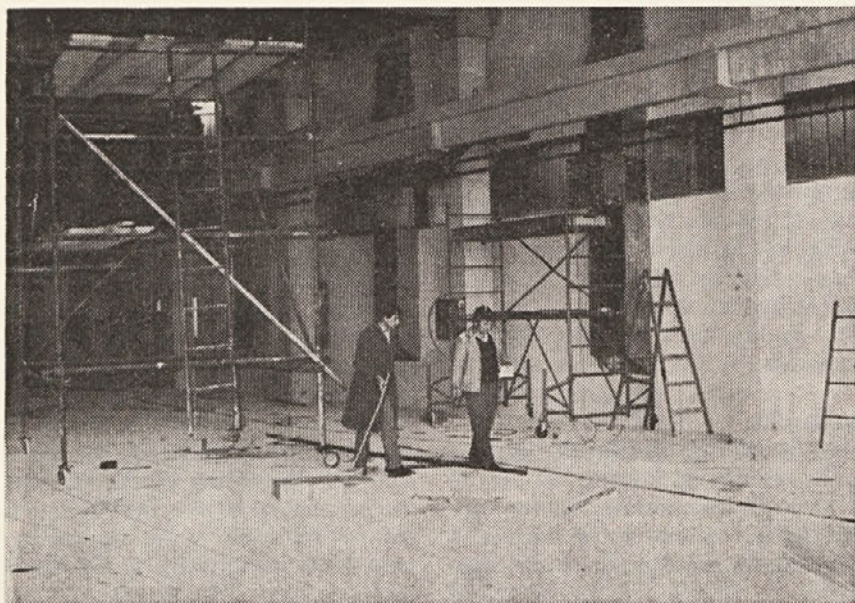
V delovnem programu obrata proizvodnje strojev in naprav je načrtovana proizvodnja:

— strojev in naprav za realizacijo Aerove tehnologije

— strojev in naprav za pospeševanje prodaje osnovnih proizvodnih programov

— rezervnih delov in izvajanje večjih rekonstrukcij.

Poleg same izgradnje objekta in nabave opreme je bil dan velik poudarek tudi notranji organiziranosti obrata. V krmiljenju

proizvodnje uvajamo Georga sistem, razširjena pa bo tudi prila dela, ki naj bi prevzela glavno odgovornost pri načrto-

vanju proizvodnje.

Naša strojegradnja ima poseben položaj tudi v inovacijski verigi — razvoj kemije oziroma grafike prek projektiranja tehnologije, projektiranja potrebnih strojev in naprav do izdelave teh strojev in naprav.

Z uresničitvijo projekta SELO II smo vgradili le enega od temeljev v tej verigi. Postaviti, oziroma bolj organizirati moramo tudi ostale, da bomo dobili resnično zaokroženo celoto, katere cilj je — naš nadaljnji razvoj mora sloneti na lastnih razvojno-raizskovalnih dosežkih.

Za zaključek bi lahko uporabili tudi tole prispodobo:

Maja 1972 smo v Aerovi strojegradnji startali s prvo, maja 1984 z drugo stopnjo. Le-ta nas lahko z višjo startno osnovo ponese še višje in dalje!

Janko Vošnjak

VEČJA PROIZVODNJA SELOTEJPA

REZALNI STROJ GHEZZI & ANNONI TG 400

V mesecu februarju letos je TOZD Kemija Sempeter v proizvodnji samolepilnih trakov povečal svoje zmogljivosti z novim rezalnim strojem.

Rezalni stroj TG 400, italijanske proizvodnje, je namenjen za rezanje samolepilnih trakov ka-

kovosti celofan, polipropilen, polivinilklorid in poliester naslednjih velikosti: 12, 15, 19 in 25 milimetrov ter dolžine 33 metrov.

Stroj deluje avtomatsko ali ročno. Upravljata ga dva delavca.

Največja delovna hitrost stroja je 150 metrov na minuto, odvisna pa je od kakovosti folije, narave nosilca in kakovosti jumbo role. Stroj deluje brez prekinitev sedem in pol ur. Njegove teoretične zmogljivosti so 600 rezov na sedem in pol ur, kar v primerjavi z našimi dosedanjimi stroji pomeni trikratno povečanje.

Največja delovna širina stroja je 1400 milimetrov. Tako se lahko na tem stroju režejo jumbo role vseh širin, ki jih proizvajamo v TOZD Kemija Sempeter.

Stroj je bil namensko kupljen za razrez samolepilnih trakov, pri katerih so bile dosedanje proizvodne zmogljivosti premajhne. Predvsem so te dimenzije od nas želeli poslovni partnerji iz tujine.

Po fazi priprave in uravnavanja na posamezne velikosti je stroj zdaj že vključen v redno proizvodnjo.

Z novo investicijo smo razbremenili stare strojne zmogljivosti, povečala se je enota proizvodna na delavca oz. produktivnost, precej večja pa je tudi naša ponudba na tržišču.

Jelka Kajtna

naš aero 53

NOVOSTI IZ RAČUNALNIŠKEGA CENTRA

Že pred nekaj leti smo v računalniškem centru spoznali, da z aplikativnim programskim produktom, ki vodi poslovno funkcijo prodaje, ne moremo več obvladati vedno novih zakonskih sprememb. Ugotovitev, da je ta AOP projekt potreben temeljite reorganizacije, so spoznale tudi nekatere strokovne službe v delovni skupnosti skupnih služb, in tako se je formiral team, ki je v dveh letih (1979—1980) pripravil novo projektno dokumentacijo fakturirane realizacije, z vključitvijo delitve skupnega prihodka. Vendar se je stvar zataknila pri programiranju. Računalnik, na katerem obdelujemo omenjeno aplikacijo, je popolnoma zastarel (instalacija leta 1969), njegov notranji spomin pa izrazito premajhen.

V centru smo pričeli intenzivno razmišljati o dveh različnih oblikah prenosa in dopolnitve omenjene obdelave, in sicer:

- prenos obdelave prodaje na skupni računalnik v poslovno skupnost Družbeni računalniški center Celje;

- nakup lastnega drugonivojskega računalnika, ki bi obvladoval celotno področje disponiranja zalog gotovih izdelkov ter obračun prodaje, obenem pa bi bil povezan z najeto PTT linijo na računalnik PS DRC Celje, kjer bi iz baze podatkov o predmetih dela, polizdelkih in izdelkih črpal dnevno tekoče stanje zalog izdelkov.

Po temeljitih analizah je prevladovala druga možnost, predvsem zaradi težjega vodenja dnevne obdelave na oddaljenem računalniku v Razvojnem centru. Vendar dobiti željeni računalnik po možnosti še za dinarska sredstva ni bila lahka naloga. Po letu in pol se nam je končno le uspelo pri Intertrade — TOZD Zastopstvo IBM uvrstiti v prednostni vrstni red za nakup drugonivojskega računalnika IBM S 1 v naslednji konfiguraciji:

- procesor z notranjim spominom 392 K bytov;

- diskovna enota s fiksnim diskom zmogljivosti 64 M bytov;

- disketni magazin velikosti 2,5 M bytov;

- matrični tiskalnik 180 znakov/sek.;

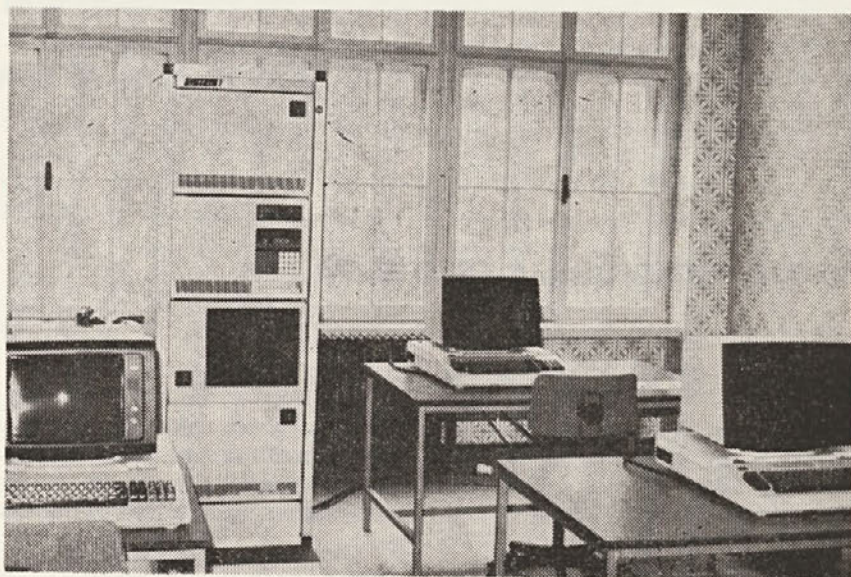
- vrstični tiskalnik 300 vrstic/min.;

- konzolni display 1 kom;

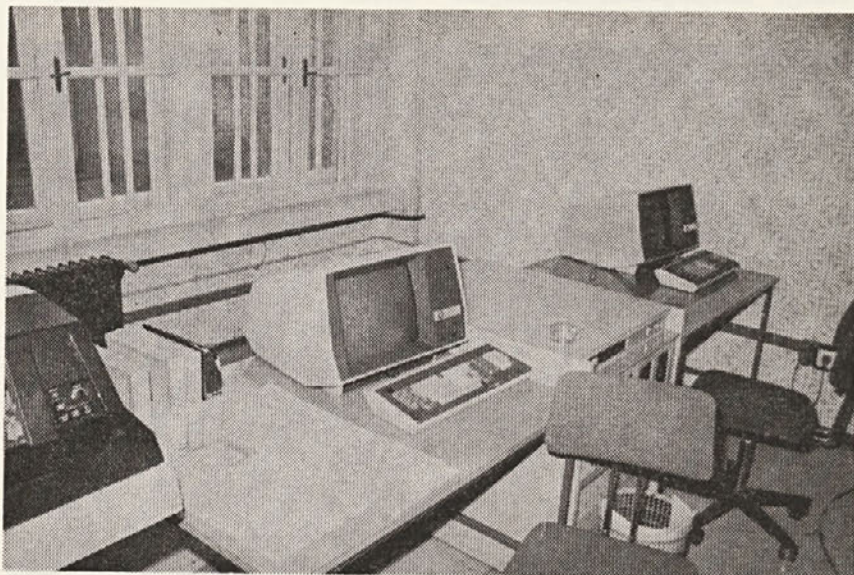
- terminali 5 kom.

Opisani računalnik, ki smo ga financirali iz sredstev minimalne amortizacije v delovni skup-

nosti skupnih služb v višini 12 milijonov din, ima močno sistemsko programsko podporo. Poleg proizvajalčevih produktov za raznovrstne prepise celotnih sklopov podatkov (datotek) iz medijev za druge medije, sortiranje po različnih pojmi, organiziranje podatkov po načinu neposrednega pristopa (primarni in alternativni indeksi), omogoča operacijski sistem EDX tudi delo računalnika v šestih particijah. Tako stroj lahko uporabljamo za več poslov hkrati, kolikor

Novi računalnik IBM S 1

Obstoječi poslovni računalnik IBM 360/20

jih pač dopušča razpoložljivi spomin računalnika. Sistem IBM S 1 ima izredno fleksibilno arhitekturo in je tako možno z minimalnimi vlaganji takšno osnovno konfiguracijo razširiti do maksimalno 18 terminalov.

S povečanjem števila terminalov pa bi lahko računalniško podprli tudi nekatera druga področja kot so:

- oddelek v posebni finančni službi za interaktivni vnos podatkov na delovnem mestu samem;

- pravno službo za obdelavo tekstov (tekst procesor);

- INDOK službo itd.

Res je, da s tem projektom nekoliko prehitavamo načrte enega osrednjih razvojnih projektov v delovni skupnosti oziroma v delovni organizaciji AERO, to

je integralni poslovno informacijski sistem IPIS, ki se uspešno razvija in bo v naslednjih mesecih ponudil analizo posnetkov stanj po posameznih področjih ter predlagal vrstni red najnujnejših računalniško podprtih (IRPIS) in računalniško nepodprtih projektov. Prepričani pa smo, da bo nabava omenjenega sistema ter načrtovani informacijski sistem prodaje tudi eden od osrednjih programov IPIS.

Pomembno dejstvo pa je tudi to, da po vseh razmišljanjih o vgraditvi opisanega računalnika v prostorih delovne skupnosti v Kocenovi ulici nismo našli primerne prostora. Zato se je vodstvo DSSS odločilo z minimalnimi sredstvi adaptirati opuščene prostore TOZD Grafika na

Trgu V. kongresa 5 in preseliti celotno službo na to lokacijo. Zaradi funkcionalne povezanosti s službo organizacije poslovanja pa se je preselila tudi ta.

Od prvega aprila dalje posluje računalniški center na lokaciji Trg V. kongresa 5, kjer so trenutno vključeni naslednji sistemi:

- IBM 360/20: obdelava fakturirane in plačane realizacije;

- IBM S 1 s tremi terminali: last TOZD Kemija Celje — za projekt PIS/MP ON LINE;

- TRS 721 s štirimi terminali: zajemanje podatkov na diske za obdelave, vodene v DRC;

- IBM S 1 s šestimi terminali: priprava projekta prodaje;

- IBM 129 šest komadov: klasični luknjači in verificirke.

Rudi Erman

TISKARSTVO IN GRAFIKA

(Osno nadaljevanje in konec)

V sklopu tiskarne (tiskarniške dejavnosti) opravlja svoje delo tudi knjigoveška stroka. Čeprav je le-ta v naši organizaciji združenega dela že skoraj povsem usmerjena v industrijsko dodelavo poslovno-komercialnega tiska — tu gre predvsem za dodelavo mehanografskih obrazcev — ne bo odveč, če na kratko opišemo postopek vezave knjig, temeljne dejavnosti knjigoveške stroke kot take.

Knjige se v tiskarskem stroju tiskajo v obliki pol in to tako, da je na eni poli tiskano po 8 ali 16 ali 32 strani. Število strani na poli narekuje velikost bodoče knjige. V vsakem primeru pa morajo biti na poli strani razporejene v takem zaporedju, da si po končanem večkratnem zgibanju strani sledijo v pravilnem vrstnem redu.

Na obeh straneh tiskane pole prevzame knjigoveznica. V knjigoveznici pole na tresilicah in ravnalnih mizah najprej poravnajo, jih razrežejo, nato pa zgibajo na zgibalnih strojih. Zgibalni stroj vsako polo zgiba tako, da ima pravilno zaporedje stra-

ni. Zgibane pole nato naložijo po vrstnem redu za znašanje (zbiranje) pol.

To je lahko ročno znašanje, če pa delovni proces omogoča vključitev znašalnega stroja, se pole naložijo na postaje stroja za znašanje. Potrebno je toliko postaj, kolikor pol ima knjiga. Vsaka postaja prinaša na tekoči trak po eno polo, tako da prvi poli po vrstnem redu dodaja naslednje. Na koncu tekočega traku je knjiga sestavljena iz še nevezanih pol. Na šivalnih strojih posamezne pole sešijejo v knjižni blok. Stroj vsako polo prišije s sukanecem skozi sredino na zelo redko tkanino, imenovano organtini. Tako nastane sešiti knjižni blok, ki ga na hrbtni strani premažejo z lepilom, da se pole močnejše sprijamejo, blok stisnejo, posušijo in na trorezniku porežejo na predpisani format. Pri nekaterih knjigah obrezo še obarvajo, zaokroglijo hrbet in vlepajo še kapitalni trak. V nadaljnjem postopku vezave knjig lahko govorimo o izrazito ročnem delu, to je o ročni izdelavi platnic in o ročnem vplatničenju knjig, ali pa, kar je seveda gospodarnejše — o strojnem delu opisanih delovnih faz.

Stroj za vplatničenje vlepi knjižni blok v platnice, ki se izdelajo v posebnem stroju. Stroj zlepi platnice iz dveh, na format knjižnega bloka prirezanih lepenk, vložka za hrbet in platna, papirja ali folije iz umetne mase. Na platnice tiskajo z barvno ali zlato folijo naslove del.

Pri vplatničenju (vstavljanju knjižnega bloka v platnice) stroj najprej premaže zunanje strani knjižnega bloka, ga vloži v platnice in knjižni blok skupaj s platnicami stisne. V posebnih stiskalnicah knjige še pod pritiskom sušijo. Zatem vtisnejo knjižni žleb (med hrbtom knjige in platnico), knjigo vstavijo v ščitni ovitek in pripravijo za odpravo. V sodobnih knjigoveznih je vezava knjig že povsem avtomatizirana.

Z današnjim nadaljevanjem bi bil zaključen splošni pregled osnovnih panog v tiskarstvu, ki ga v naši DO poznamo in obravnavamo pod oznako GRAFIKA. Seveda pa moramo takoj dodati, da grafična stroka v svetu izredno napreduje v svoji tehnologiji, ki

vsebuje najnovejša spoznanja in napredek elektronike, kemije in tehnologije dela. Vendar je pisanje o tem zelo zahtevno, saj iz skopo odmerjene tuje strokovne literature ni moč povzeti vseh res najvažnejših dogajanj. Sicer pa ta strokovna literatura obrav-

nava potankosti takih oziroma tistih stvari, ki jih pri nas še nimamo in jih v doslej slutenih možnostih tudi še ne bomo imeli tako kmalu. Samo kratek obisk ali ogled razstav vsakoletnih novih dosežkov pa toliko zbe- ga obiskovalca, da ni sposoben

»vse videno« prenesti v naše de- lovno okolje, v naše tehnološke postopke, v našo stvarnost. De- lamo in ustvarjamo pa le v stvar- nosti, z njenimi problemi se sre- čujemo vsak dan, vsak na svoj način, pri svojih nalogah.

Stane Lovrenčič

STALNO VPRAŠANJE – ENERGIJA

GORIVA

V naravi se nahajajo trda (les, premog, šota), tekoča (nafta — zemeljsko olje) in plinasta (ze- meljski plin) goriva. Vsa, razen lesa, so nastala iz fosilov v pra- davnini. Tako so se nakopičen les in živa bitja pod težo ze- meljskih plasti spreminjala v

premog in nafto. Čim starejši je premog, tem boljši je. Najboljši premogi so nastajali več sto mi- lijonov let.

Nahajališča premoga so raz- lično globoko, tako da premog najdemo že nekaj metrov pod po- vršino pa tudi do več sto metrov. Najlažje pridobivanje so dnevni kopi. V Jugoslaviji so le-ti na

Kosovu in v Srbiji, sicer pa pri- dobivanje premoga poteka glob- lje pod zemljo.

Premogi se ločijo po svoji ka- kovosti (črni, rjav, lignit) in gra- nulaciji. V razpredelnici so na- šteti le nekateri slovenski rud- niki in vrste premoga ter rud- nik Raša.

Rudnik	Vrsta	Velikost zrn mm	Pepel %	Žveplo %	Kurilna vrednost KJ/kg
Velenje	Kosovec	nad 120	8	0,6	11300
	Kockovec	65—120	8	0,6	11300
	Orehovec	35—65	9	0,6	11100
	Grahovec	10—35	9	0,6	11100
	Drobiž	0—1	12	0,6	10300
	Ksilit	65	5	0,6	12000
Trbovlje	Kosovec	nad 60	12	1,9	18000
	Kockovec	40—60	14	2	17000
	Orehovec	18—40	15	2	16700
	Grahovec	10—18	16	2,1	16700
	Zdrob	3—10	17	2,1	15700
	Prah	0—3	19	1,8	12500
Zagorje	Kosovec	nad 60	9	1	18600
	Kockovec	35—60	10	1	18000
	Orehovec	16—35	12	1	17500
	Grahovec	10—16	13	1	16700
	Zdrob	3—10	17	2,1	15700
	Prah	0—3	18	0,9	13300
Raša	Kosovec	nad 60	12	9	28100
	Kockovec	35—60	13	8	27800
	Orehovec	16—35	11	8	28400
	Grahovec	10—16	10	8	28400
	Zdrob	3—10	15	8	26800

Za primerjavo so v tabeli na- vedeni premogi iz Slovenije, kjer imamo le lignit in rjav pre- mog ter rudnik Raša, kjer kop- ljejo črn premog. S kurilno

vrednostjo črnega premoga se viša tudi vsebnost žvepla. Prav vsebnost žvepla pa je mnogo- krat odločujoča, saj se pri izgo- revanju v zrak izločajo velike količine žveplovega dioksida, kar pomeni za naprave z nizkimi

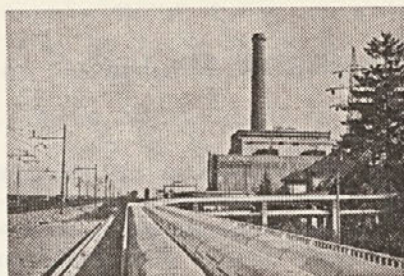
dimniki veliko onesnaževanje zraka v kraju uporabe.

Premog se najbolj gospodarno uporabi na mestu pridobivanja (ob rudniku) v termoelektrar- nah, kjer je prenos električne energije na večje razdalje mno-

go ustrežnejši od prevažanja premoga. Zato se večje energetske enote gradijo ob rudnikih. Sodobne naprave v termoelektrarnah omogočajo tudi kurjenje drobiža in premogovega prahu, ki sta bila pred več desetletji rudnikom v breme in so ju odlagali v izpraznjene rove.

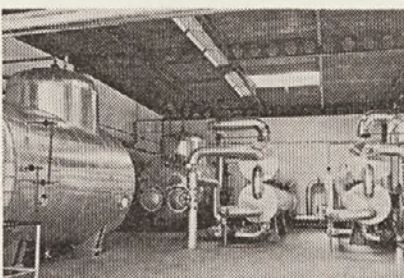
Manjši industrijski obrati uporabljajo premog za kurjenje industrijskih parnih kotlov. Odvisno od tehnologije posamezne tovarne so izbrani parametri teh kotlov. Premog izgoreva na mirujočih, gibljivih ali pomičnih rešetkah. Pri tem pa seveda ni mogoče uporabljati premoga manjše granulacije (prah, drobiž, zdrob). Običajno se za take naprave uporabljajo: kockovec, orehovec in grahovec, ker bi sicer drobnejši premog pri izgoranju v plasti padal med rešetkami, plast sama pa bi bila tudi nepropustna za zrak.

Velik delež komercialnega premoga za ogrevanje porabijo gospodinjstva. Običajno gre za vrste premoga od granulacije oreha pa do kosovca. Za vsako peč ugotavljamo najbolj primerno velikosti premoga. Pri trajnožarnih pečeh je to običajno orehovec ali kockovec, pri običajnih pa kocke in kosi. Ker nastopijo pri premogu štiri faze izgoravanja (sušenje, izplinjanje, vžig in dogorevanje trdnih snovi), je treba v kurišču ohraniti vedno živ ogenj, da vsi plini, ki izhajajo iz premoga, lahko zgorejo. Pri tem je treba poskrbeti tu-

di za zadosten dotok svežega zraka v prostor.

Cetrti način uporabe premoga je predelava v koks (samo boljši premog), ki ga uporabljajo livarji in železarji ter razplinjanje premoga. Tako pridobljeni kurilni plin se lahko vodi tudi na večje razdalje po plinovodih in je mnogostransko uporaben.

Slovenske termoelektrarne letno pokurijo več milijonov ton premoga, gospodinjstva pa nekaj sto tisoč ton. Znale zaloge premoga bodo zadoščale še za nekaj desetletij, zanamcem pa ga verjetno ne bomo mnogo pustili. Raziskave dajejo spodbudne rezultate, vendar tudi poraba stalno narašča.

(Nadaljevanje prihodnjič)

Stane Fabjančič

ZANIMIVO ODKRITJE

NOVA VRSTA KVASOVKE — IZOLIRANA IZ OBRATA CELULOZE V MEDVODAH

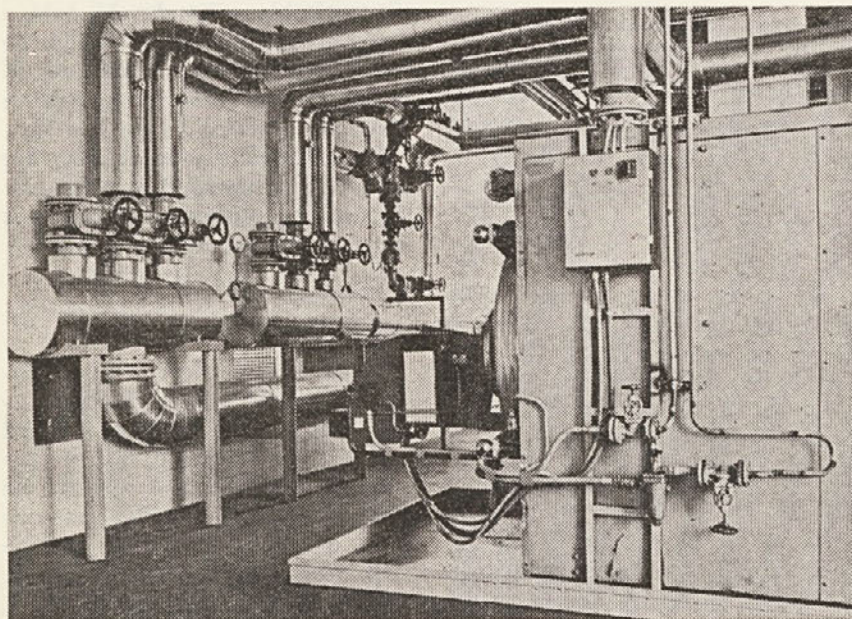
Sodelavci Kemijskega inštituta »Boris Kidrič« v Ljubljani so pri svojem delu za AERO — TOZD Tovarna celuloze in papirja izolirali nekaj kultur mikroorganizmov iz različnih mest obrata za proizvodnjo celuloze v Goričanah. Želeli so najti mikroorganizme, ki so se prilagodili na posebne življenjske razmere in ki bi bili sposobni uspevati v odpadnih vodah te tovarne. Z gojenjem določenih mikrobnih vrst je namreč mogoče iz teh vod izrabiati še prisotne sladkorje in tako odpadne vode v veliki meri očistiti, dobljene mikroorganizme pa zaradi njihove vsebnosti beljakovin uporabiti za krmo za živino.

Poleg drugih, je strokovnjakom uspelo izločiti tudi neko vrsto kvasovke, ki so jo najprej poskušali določiti v domačem laboratoriju. Ker se izolirana vrsta po svojih lastnostih ni skladala z nobeno od doslej opisanih vrst, so prosili za mnenje strokovnjake v Bratislavi (CSSR). Ti so potrdili, da gre v opisanem primeru za povsem novo vrsto kvasovke.

Za novo vrsto smo predlagali ime »labacensis«, kar pomeni »ljubljska«. Tako se nova kvasovka imenuje *Pichia labacensis*. Opis te vrste bo izšel v članku v nemškem strokovnem časopisu za splošno mikrobiologijo (*Zeitschrift für Allgemeine Mikrobiologie*, Berlin).

»Ljubljanska kvasovka« se je v poskusih gojenja na celuloznih odpadkih izkazala kot zelo primeren mikroorganizem za proizvodnjo beljakovinskega krmnega kvasa.

A. Cimerman

NAŠI POSLOVNI PARTNERJI SE PREDSTAVLJAJO

SOUR

SVJETLOST

SARAJEVO

Petra Preradovića 3

»SVJETLOST« iz Sarajeva uvrščamo med največje kupce proizvodov naše delovne organizacije na domačem trgu, povezuje pa nas tudi dolgoletno medsebojno poslovno sodelovanje.

Ta sarajevska delovna organizacija je bila ustanovljena v oktobru 1945. leta, danes pa je SOZD z dvanajstimi osnovnimi organizacijami združenega dela, ki so združene v petih delovnih organizacijah s skupnim številom okrog 1.600 zaposlenih.

»SVJETLOST« ima široko paleto dejavnosti — izdaja in prodaja knjig, grafična dejavnost,

prodaja šolskega in pisarniškega materiala, pisarniške opreme, fotomateriala in zastopanje ter servis tujih firm, s konsignacijsko prodajo.

»SVJETLOST« ima obsežno mrežo prodajal — knjigarn v 53 mestih po celi Jugoslaviji. Predstavništva s skladiščem ima v Beogradu in Zagrebu, poslovne enote pa v Novem Sadu, Banja Luki, Mostarju, Prijedoru, Zenici, Loznici in Tuzli.

Medsebojno poslovno sodelovanje z delovno organizacijo »SVJETLOST« — Prometna dejavnost ima AERO urejeno s samoupravnim sporazumom o dolgoročni neposredni povezavi proizvodnje in prometa.

Vrednostni obseg našega poslovnega sodelovanja z delovno organizacijo »SVJETLOST« je bil v letu 1983 dosežen v višini nekaj več kot 100 milijonov dinarjev.

Marko Rupnik

OBVEZNA PRAKSA ŠTUDENTOV VEKŠ PRI NAS

Skladno z zakonom o usmerjenem izobraževanju dobiva izobraževanje dijakov in študentov v organizacijah združenega dela vse večji pomen. Tako naj bi si leti pridobili čim več izkušenj s področja, ki ga sicer pri samem vzgojno-izobraževalnem procesu ne poznajo.

Visoko ekonomsko-komercialna šola iz Maribora, ki ima oddelek tudi v Celju, izvaja program obvezne prakse za študente prvega in drugega letnika.

Ta program izpolnujemo v naši delovni organizaciji že nekaj let in upamo si trditi, da dokaj uspešno. Letos so bili študenti na obvezni praksi od 12. do 16. marca.

Seznani so se z naslednjimi področji:

— organizacija in samoupravljanje v DO Aero

— opis poteka proizvodnje

— tržno poslovanje in problematika ter

— finančno, poslovno-informacijsko poslovanje in problematika.

Prvi dan so si študenti ogledali proizvodnjo TOZD Kemije Celje in Grafike, v nadaljevanju pa so se seznanili s posameznimi področji dela v naši delovni organizaciji.

Želeli bi zapisati, da so predavatelji, ki so vsi iz Aera, pokazali izredno pripravljenost za sodelovanje, študenti sami pa so s tvorbo razpravo in vprašanji ze-

lo popestrili naša predavanja. Mladi so še enkrat dokazali, da jih zanimajo gospodarske težave delovnih organizacij in da so dobro seznanjeni s problemi, ki se danes pojavljajo v gospodarstvu.

Ob zaključku obvezne prakse smo tudi povprašali dva študenta, kakšno podobo sta dobila o Aeru in če sta bila zadovoljna.

Povedala sta:

Igor Meh:

Menim, da je Aero delovna organizacija, ki precej vloga v razvoj. Moti me neizkoriščenost strojnih zmogljivosti, saj bi povečanje le-teh lahko vplivalo na hitrejši razvoj. Vendar pa menim, da se tu čuti tudi precejšnja vezanost na uvoz. Dobro je razdelana reprodukcijska veriga,

vendar sem opazil, da se nekatere funkcije podvajajo. Dohodkovna povezanost je še v precejšnji meri vezana na stare odnose. O obvezni praksi sami menim, da smo precej pridobili, vendar pa se na osnovi tega, kar sem spoznal, zaenkrat še ne bi

mogel odločiti, katero smer bi vpisal po končanem prvem letniku študija.

Metka Koprivc:

Ugajalo mi je, da smo Aero spoznali po posameznih področjih. Če na primer opravljáš kje kakšno delo, spoznaš le del de-

lovne organizacije. Tu pa smo izvedeli dosti stvari o proizvodnji, trženju in finančnem poslovanju.

Menim, da smo spoznali dovolj novega. Morda bi lahko bilo tudi nekaj praktičnega dela.

Janja Završnik

OBISK IZ VJESNIKA V GRAFIKI

7. aprila so bili v tozdu Grafika na obisku delavci delovne organizacije VJESNIK iz Zagreba.

Pogovori so potekali v delovnem vzdušju, saj gre že za tradicionalno srečanje delavcev sorodne oz. enake dejavnosti.

Kot so poudarili gostitelji, sindikalni delavci tozda Grafika, je namen srečanja v izmenjavi izkušenj in poglobljenem sodelovanju na več področjih.

—tš

PRIZNANJE KOLEDARJU AERA 1984

Na VI. jugoslovanskem natečaju Koledar '84 je naš koledar Barve '84 v konkurenci 138 koledarjev v skupini pet najuspešnejših jugoslovanskih koledarjev zasedel prvo mesto.

V okviru natečaja se glede na tematiko podeljujejo različna priznanja:

— velika plaketa Zveze združenj borcev NOB,

— veliki zlati zmaj Grafoimpexa,

— pet nauspešnejših jugoslovanskih koledarjev,

— deset pomembnejših jugoslovanskih koledarjev,

— priznanje »365 dni za turizem«,

— priznanje deset jugoslovanskih enolistnih koledarjev,

— priznanje gospodinjski koledar.

Ocenjevalna komisija je pod predsedstvom prof. Duška Nikolića, ocenjevala **likovno oblikovanje** (prof. Mato Jurković, akademski slikar, Borivoj Ljubičić, akademski slikar), **propagandno sporočilo** (prof. dr. Josip Sudar, mag. Edo Osredečki) in **grafično izvedbo** (prof. Franjo Mesaroš in prof. Vinko Klakočar).

Ocene za naš koledar so bile 80+85+84, skupaj 249 točk (od 100 možnih točk za vsako skupino).

Koledar Barve '84 pa je bil tudi izbran za 34. razstavo Stutt-

naš aero 59

garter Kalenderschau — Kalendar 1984, kjer se je za uvrstitve med 66 koledarjev potegovalo 726 koledarjev iz 17 držav.

Seveda pomeni vsako priznanje osebno zadovoljstvo avtorjem, hkrati pa tudi afirmacijo podjetja, ki je kalendar izdalo. Potrjuje pa tudi pravilnost iz-

brane poti, da si kot proizvajalec papirjev in kot tiskarna prizadevamo na področju koledarja ponuditi več kot običajni kalendar t. j. izvirnost tematike, vzgajanje in izobraževanje in tudi določen estetski užitek. Mor-da kalendar v sebi nima tiste splošne sprejemljivosti »za vsak

kot« kot radi rečemo, ima pa prav gotovo določeno umetniško vrednost. Menimo, da je tako tudi prav in da moramo na začrtani poti vztrajati tudi v prihodnje.

Služba raziskave trga
in ekonomske propagande

EN DAN V SARAJEVU

V dneh zimskih olimpijskih iger si je verjetno marsikdo tiho želel, da bi lahko obiskal prizorišča na Bjelašnici, Jahorini, Malem polju ali Zetri. Če bi bilo to skoraj zastoj, bi bila stvar toliko lepša.

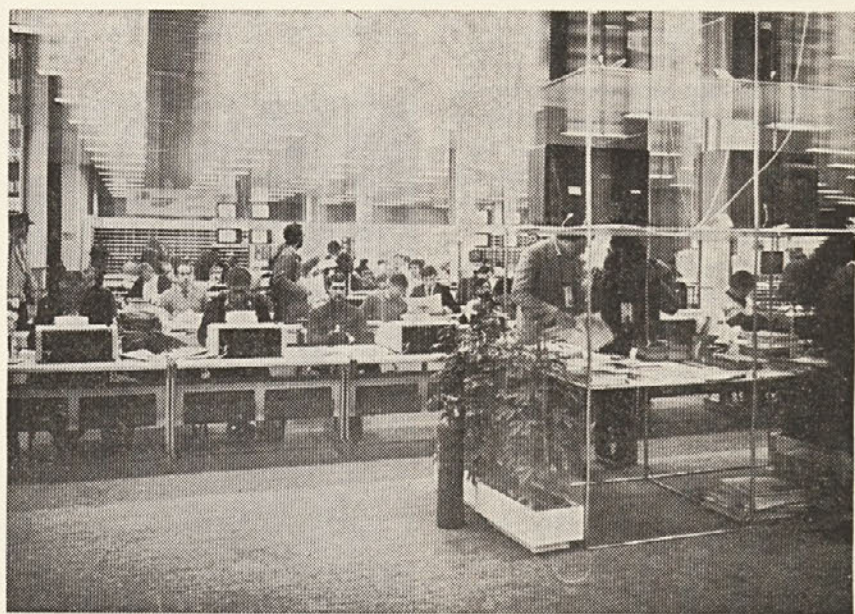
Seveda pa tiste dni vsaka pot v Sarajevo ni bila namenjena le obisku olimpijskih prizorišč, čeprav je bilo z njimi skoraj vse najtesneje povezano. Tako obisk mednarodnega press-centra in računalniškega centra »Srce« v središču Sarajeva ni bil olimpijski dogodek v športnem pomenu. Potovanje z olimpijskim vlakom iz Ljubljane v Sarajevo pa je dalo jasno slutiti, za kaj večini pravzaprav gre. Smučarski navdušenci, predvsem z Gorenjske, so napolnili vlak do zadnjega kotička. Vsi pogovori so se vrteli okrog pričakovanih rezultatov v smuku, slalomu, hokeju... Naša pričakovanja so bila nekoliko drugačna. Mi smo razmišljali o tem, kako bomo prišli v olimpijski komite, v press-center in v računalniški center brez akreditiva. Bomo smeli posneti vse to vsaj za dokumentacijo. Morali bi, torej je treba storiti vse, da dobimo ustrezna dovoljenja. S temi mislimi smo zjutraj vstali v ozkem spalniku.

Preurejena sarajevska železniška postaja je že dala misliti, da se bo treba obnašati bolj svetovljansko, kot smo bili vajeni poprej. Toda, nas to ne moti, mi delamo po naše. Nihče nas ne čaka, nihče tudi ne vpraša, če vzamemo taksi. Deset jurjev —

starih, za štiri otovorjene, je bilo pri nas vedno preveč denarja. Torej vsak vzame svoje, pa proti središču. Hoteli smo najprej na zajtrk, kajti nihče ni vedel, kdaj bomo sicer spet lahko jedli. Preurejena restavracija je potrdila pisanje časopisov o velikih spremembah v sarajevski ponudbi. Vse skupaj prijazno, malce na hitro rešeno, kar se vidi po množici luči, ki niti zdaj, niti kdaj kasneje vse ne bodo gorele. Sicer pa vse prijazno in ne predrago. Potem pa spet torbe v roke in proti sedežu olimpijskega komiteja.

Na vhodu v stavbo nekaj gneče in sicer neobičajni nadzor ljudi in prtljage. V pisarni v nadstropju nismo našli tistega, ki smo ga iskali, vendar so nas

drugi prijazno posadili v njegovo pisarno in ponudili kavo. Mimogrede ugotovimo, da je dek-le, ki nam postreže s kavo, Celjanka. Kaj več nismo izvedeli, kajti v pisarno je stopil tovariš Pilipović, ki smo ga čakali. Takoj se je pričela telefoniada, vzeli so nam osebne izkaznice, vendar so nam jih takoj vrnili. Za akreditacijo je bilo očitno že prepozno. Nihče ni verjel, da bomo ostali samo do večera. Premalo je bilo časa, mi pa bi radi vse takoj. Končno smo se dogovorili, da se javimo v press- in računalniškem centru, kjer bodo že vse uredili. Lep pozdrav, pa torbe v roke. Ločimo se in proti press-centru. Povsod varnostniki. Vendar po pregledu, kolega je šel trikrat skozi kontrolo, sva lahko šla naprej. Sprejme

Tu so delali novinarji iz manjših agencij, vse velike so imele svoje prostore.

bilten

ŠT. 3

LETNIK II

APRIL 1984

OSNOVNE ORGANIZACIJE ZVEZE SOCIALISTIČNE MLADINE SLOVENIJE DSSS

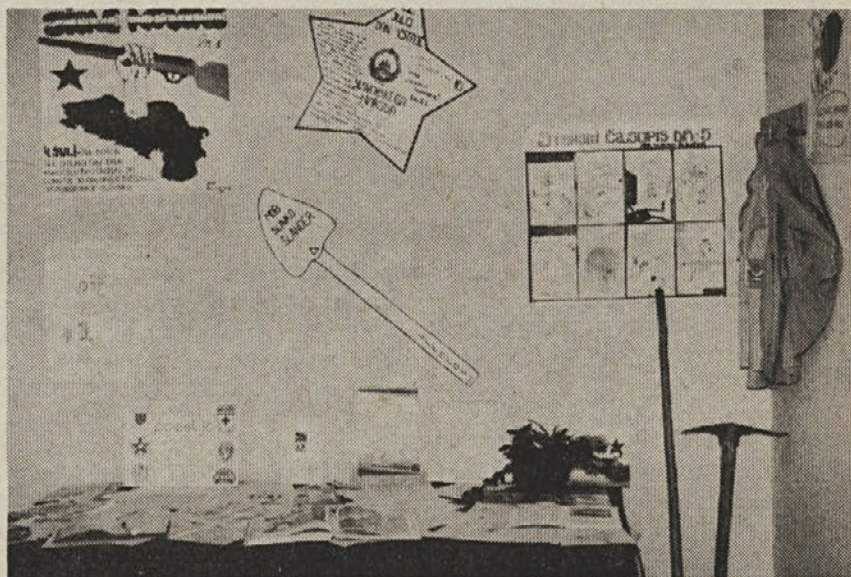

Ob 1. maju — prazniku dela
in 27. aprilu — dnevu osvobodilne fronte
vsem iskreno čestitamo

Predsedstvo osnovne organizacije ZSMS v DSSS

PA ŠE TO ...

V počastitev dneva brigadirjev smo mladinci v delovni skupnosti skupnih služb priredili razstavo v jedilnici v Kocenovi ulici. Na razstavi smo prikazali brigadirsko življenje v času dela in počitka. Namen razstave je bil, poleg počastitve dneva brigadirjev, tudi spodbuda mladim, ki bi se letos vključili v brigado. Bolj obširno bomo poročali v naslednji številki.

INFORMACIJA O DELU MLADINSKE ORGANIZACIJE ZSMS V DSSS

V prvem trimesečju smo se mladi v DSSS ukvarjali z naslednjimi akcijami:

— obravnavali smo vsa gradiva iz OK ZSMS Celje

— obravnavali smo oceno z družbenopolitičnega področja o delovanju vodje PIS

— sodelovali smo pri proslavi ob Dnevu žena

— vključili smo se v akcijo evidentiranja brigadirjev (Ob tej priliki smo pripravili razstavo o brigadirskem življenju).

— ustanovili smo ritmično skupino

— pustno smo okrasili jedilnico

— obravnavali smo zaključni račun

— za podelitev srebrnega znaka ZSMS, ki ga podeljuje OK ZSMS Celje, smo predlagali Alenko Toman

— izvedli smo akcijo čiščenja arhiva v sodelovanju s tovarišico Malčko Stopar

— v Našem Aeru redno izhaja priloga mladinskega biltena

— v jedilnici redno objavljamo informacije iz Informatorja, ki ga izdaja OK ZSMS Celje.

Sprejeli smo tudi akcijski program za prvo polovico letošnjega leta.

FEBRUAR:

— ustanovitev ritmične skupine

— obisk likovne razstave amaterjev (se predstavi na junij)

— obravnava zaključnega računa

MAREC:

— razgovor s pripravniki v sodelovanju s kadrovsko-socialno službo

— sodelovanje v kulturnem programu skupaj s kulturno komisijo ob Dnevu žena

— obravnava programa dela DSSS za leto 1984 skupaj z družbenopolitičnimi organizacijami

— stenski časopis ob Dnevu žena

APRIL:

— razgovor s štipendisti v sodelovanju s kadrovsko-socialno službo

— razstava o svobodni aktivnosti v MDA

— obravnava trimesečnega obračuna skupaj z ostalimi DPO

— obravnava poročila o gibanju kazalcev na področju kadrovsko-socialne dejavnosti v letu 1983

— stenski časopis ob Dnevu OF

MAJ:

— udeležba ob sprejemu štafete

— ogled Pokrajinskega muzeja v Celju

— razgovor z mladinci v DSSS o problemih mladih

— stenski časopis ob 1. maju in 25. maju

— družabno srečanje ob 25. maju

JUNIJ:

— izoblikovanje predlogov za podelitev priznanj in odlikovanj DO Aero v sodelovanju z drugimi DPO

— odbojgarski turnir (med tozdi in DSSS)

— razstava

STALNE NALOGE:

— izdajanje biltena in objava raznih informacij

— obravnava gradiva iz OK ZSMS Celje

— sodelovanje z ostalimi DPO in samoupravnimi organi ter OO ZSMS

— evidentiranje kandidatov za sprejem v ZK

— vključevanje novozaposlenih mladincev v delo osnovne organizacije

— spremljanje problematike poslovanja DO Aero in aktivno vključevanje v prizadevanja za povečanje uspešnosti in produktivnosti dela v DSSS

— zbiranje predlogov za organizacijo interne politične šole

— obravnava tekoče problematike mladih v DSSS

— sodelovanje s komisijo za kulturo na ravni DO

— spremljanje kulturnih akcij OK ZSMS, TV programa za mlade ter mladinskega tiska.

Predsedstvo osnovne organizacije
ZSMS DSSS

LITERARNA SNOVANJA

SANJE

Sedim pri oknu in gledam v nebo posuto z zvezdicami. Solze mi počasi polzijo po licih. Ni te ob meni, da bi mi jih z nežno kretnjo obrisal. Počasi zaprem oči in spet te vidim, vidim te tik pred seboj in te pobožam po la-

seh. Dvigneš me v naročje ter me narahlo stisneš k sebi. Glavo naslonim na tvojo ramo in te objamem okoli vratu. Srečna sva, pa čeprav je to le kratek trenutek, saj ne moreva biti dolgo skupaj. Kar naenkrat ostanem sama, ni te več, a že spet se prikažeš, samo drugje.

Sediva v dišeči travi ter se pogovarjava. Neopazno vstanem in

stečem po travi. Takoj si za mano in me uloviš. To je najina igra, ki nama polepša skupne trenutke. Natrgaš mi šopek cvetja, ki ga bom dala v vazo in postavila v sobo, da me bo spominjalo nate. Rada bi, da bi bilo vse to res, a so žal le moje sanje — sanje, v katere se vse pogosteje zatekam.

2 priloga

Samo sanje so mi še ostale, tebe že dolgo ni več, a srce te še vedno čaka in na tihem upa, da boš prišel. Le kdo ti je nalil strupa, da te ni k meni, da se mi nič ne oglasiš? Morda ne veš, kako težko te čakam, kako močno te ljubim, pa čeprav sem še zelo mlada. Tako rada bi te videla, te spet pobožala po laseh, ti podarila poljub, poslušala tvoj glas, čutila tvoje roke, tvoje objeme.

Veliko fantov je na svetu, a do nikogar ne čutim ničesar, mogoče prijateljstvo. Toda to je zanje premalo, več pa jim ne morem dati. Velikokrat sem pomislila, da sem se rešila ljubezni do tebe, a tega ne zmorem, ker te preveč ljubim. Da, ljubim te in te tudi ne bom nikdar nehala ljubiti.

Ti si prvi fant, ki ga ljubim iz vsega srca in vem, da te bom vedno ljubila.

Saj vem, takrat, ko sem nehala hoditi s tabo, sem te mogoče ponižala, užalila, a vedi, da tega nisem storila nalašč. Tega so bili krivi drugi. Imam tudi nekaj ponosa, tako da nisem hodila za tabo, saj si mi prek drugih sporočil, da me ne maraš več. Šele po dolgem času sem izvedela, da to ni bilo res in bilo mi je hudo, srce me je neznansko bolelo in mnogo, mnogo solz sem izjokala.

Spet sva se srečala in začela znova, a tokrat ne preveč uspešno. Videvam te včasih, vsake tri tedne enkrat, a to je zame premalo. Rada bi te videla večkrat, vsaj enkrat na teden. Ne vem, kako bo, vedno pogosteje jokam in sem čisto odsotna. Srce mi stiska nema bolečina, saj ne vem, če me še sploh ljubiš ali mi mogoče vračaš za tisto, kar sem ti prizadejala, pa čeprav nisem bila sama kriva.

Ko bi ti vedel, kako me mučiš s svojim molkom. Vem, da bi ti bilo hudo. Ne da se povedati in opisati, kako mi je pri srcu vsak dan, ko zaman čakam na tvoje pismo. Vsepovsod te iščem z očmi, v zvezkih in knjigah vidim samo tvoje ime, pa čeprav ni tam napisano. Postala sem žalostna, vase zaprta, včasih tudi odbijajoča. Nisem več tisto prijazno dekle, kot sem bila, nisem več nasmejana in dobre volje. Za vsako malenkost začnem jokati, pa čeprav je nesmiselno. Komaj čakam, da bodo počitnice in bom začela hoditi na prakso in bom imela takrat manj časa za razmišljanje. Vse te probleme bom potisnila nekako v ozadje in se poskušala prisiliti, da ne bom mislila na to, kako zelo te ljubim in pogrešam.

Gita

Ljubezen, ljubezen, kadar nas imaš v oblasti, lahko z gotovostjo rečemo: zbogom razsodnost!

LA FONTAINE

BOLEČINA

Na dlani tvoja slika mi leži, solza oko mi zarosi, ko gledam te tvoje oči, ki nekoč vame zrla so.

Zaprem dlan, da pozabila bi na vse te dni, a bolečina in podoba tvoja še vedno v meni živa.

Gita

Strup teče mi po žilah, ubija mi srce trga mi možgane... nosi življenje mi.

To je ljubezen, neumna in brezupna, pa vendar je.

Odprla si žile bom, da strup steče po tleh, da sveža zemlja obrodi... rožo ali trn.

NOČ

Sedim pri oknu, gledam v noč, v nebo. Na tisoče zvezdic utripa in sije na mirno zemljo.

Izbiram si zvezdico malo, ki vedno bi moja bila, in res, tam v daljavi prava mala je zvezdica sijala; a potlej še zate sem jo poiskala.

Sijeta zvezdi na nebu najdlje, Ko druge so zvezde že pogasile, najini zvezdi sijeta še. Prišlo je jutro, tiho in mirno in zvezdici najini zaspali sta.

Gita

TVOJA BLIŽINA

Ko je noč in je vsepovsod tišina, ko ostanem sama s svojimi mislimi, takrat najbolj občutim tvojo bližino.

Neli

Čutim tvoj objem, ki me pomirja, čutim tvojo nežno dlan, ki me boža.

Tvojo bližino najbolj občutim, kadar sem sama, v mislih nate najdem svoj mir.

Gita

priloga 3

Zamolklo koraki udarjajo ob
tlak,
že dan se s tišino pokriva,
na strehe nevidno spet spušča
se mrak
in sonce tam daleč v oblake se
skriva.

Zamrl nasmeh je in solzne oči
izdajajo v prsih tesnobo;
boleč zadušjen je krik nemoči,
srce je prežeto z grenkobo.

Zgubljeno koraki tarejo v noč,
prav rahlo na vzhodu se zarja
svetli
se v misel prikrade spomin ti
vedoč,
da mirna je sreča minulih že
dni.
Lučka

SLOVO

Stala sta ob oknu.
Ni vedela, kaj naj mu še re-
če. Jo bo sploh poslušal? Bila
je preveč razočarana.

Padle so prve snežinke. Najra-
je bi odšla ven in nastavila o-
braz snežinkam, da bi ji mraz
zbistril možgane.

Končno je spregovorila: »Od-
hajam. Zapuščam te.« Nenado-
ma se je zazdela sama sebi ta-
ko groba in kruta. Ni ga hote-
la prizadeti. »Mislim, da je to
vse, kar ti še lahko rečem.«

»Zbogom!«

Počasi se je obrnil k njej ter
se ji zazrl v oči. V njegovih so
se lesketale solze.

Prijel jo je za roko. Še zadnji-
krat. Nežno jo je pobožal ter
nato stisnil.

Odšel je brez besed, s sklo-
njeno glavo, vendar brez so-
vraštva. Preveč jo je ljubil.

Zunaj pa so še vedno padale
snežinke ter se topile na tleh.

Dokler si mlad,
vse te ljubi in časti,
ko pa starost ti spremeni obraz,
vse te zapusti!
— ne da sovražiš,
le da ljubiš,
si na svetlu!

Valerija

SKOK V KULTURNE KROGE

GRŠKA DRAMATIKA

IZVOR IN RAZVOJ GRŠKE TRAGEDIJE

(nadaljevanje)

Za Iliado in Odisejo pomeni največji dosežek grške besedne umetnosti *drama* — predvsem tragedija. In prav na grški dra-
mi je oprt ves razvoj poznejše evropske drame.

Pri Starih Grkih se je drama razvila iz verskih običajev, na čast bogu Dionizu, zaščitniku vinske trte, vina in plodne sile narave.

Na deželi so se ob tem času zbirali zbori pijanih in našemlje-
nih kmetov, ki so se oblačili v kozlovske kožuhe.

Kozel je namreč simbol plod-
nosti (gršč. *tragos* = kozel, *ode* = pesem, izraz tragedija = pesem kozlov!).

Vendar pa se je umetniška drama razvila šele v mestu, v Atenah, kamor so pozneje prese-
lili Dionizove praznike.

Za nastanek drame so po-
membne naslednje novosti:

— običaji so dobili urejeno, resno praznično obliko,

— vsebina pesmi, ki so jih pe-
li zbori, ni več obravnavala le Di-
oniza, temveč je zajemala vse bo-
gove grške mitologije,

— zbor je imel navadno vodjo in bil razdeljen v dva dela: v Atenah vodja zbora ni več pel, temveč govoril; pozneje so mu dodali še drugega in tretjega igralca.

V Atenah so vsako pomlad po-
svetili Dionizovim praznikom tri dni. Vsak dan so igrali tri vse-
binsko povezane tragedije (trilo-
gija), pozneje pa so trem resnim igram dodali še četrto — vesele-
ga značaja (tetralogija).

Za pesnike, igralce, zbor in na-
grade je skrbela država.

Na vrhuncu razvoja je grška tragedija poznala le tri igralce in do petnajst-članski zbor. Ker je bilo vlog več, so morale biti tragedije napisane tako, da je en igralec lahko igral več vlog in se je zato v odmoru preoblačil.

Da so se igralci lahko hitreje preoblačili, so nosili na obrazu kribte (lesene, ohranjene so celo maske (lesene, ohranjene so celo v dolge, do tal segajoče halje, o-
buti pa so bili v koturne (cokle z do 30 centimetrov debelimi podplati).

GLEDALIŠČE

Igre so Grki uprizarjali na pro-
stem. Sprva so v Atenah vsako leto sproti v Dionizovem gaju pripravili prostor za igre. Igralci so nastopali na okroglem zravna-
nem prostoru, imenovanem orhé-
stra. Ob robu orhéstre je stala majhna lesenjača, imenovana skéne; v njej so se igralci pre-
oblačili. Gledalci so stali v krogu okoli orhéstre. Pozneje so začeli graditi skalna kamnita gledališča na prostem. Bila so izredno veli-
ka, sprejela so lahko več tisoč gledalcev, atensko npr. 17.000. Iz-
brali so primeren prostor ob hri-
bu, v ravnini je bila še vedno orchestra, po pobočju, pa so se v polkrogu stopničasto dvigali kamniti sedeži, do katerih so vo-
dila stopnišča. (Atensko gledali-
šče je imelo 78 sedežnih vrst, k njim je vodilo 13 stopnišč).

Orchestra je na strani, nasproti gledalcev zapirala velika lesena odrska stavba (skéne). V njej so se igralci preoblačili, nastopali pa na dolgem, ozkem hodniku pred odrsko stavbo (proskénion). Prednja stran skene je običajno predstavljala kraljevo palačo s tremi vhodi. Zbor je pa nastopal v orhestri. Znana so imena in de-
la treh velikih grških pesnikov tragedij, ki so skupaj napisali okoli 300 dram. Ohranjenih je 32.

Naslednjič bomo pogledali pe-
snike tragedij in njihova dela.

(Nadaljevanje prihodnjič)

Pripravila:
Alenka Kolar

nas prijazna tajnica, vajena vseh mogočih problemov. Sprejme nas tudi direktor vseh press-centrov, Ivica Mišić. Vse je O. K. Vmes ga seveda vsaj še pet ljudi vleče za rokav, prosi to in ono, zahteva. Za vse je, tudi tajnici narekuje, odgovarja varnostniku, koordinatorjem, se dogovarja z vodičko. Le-ta priletna ženska nas pozdravi v angleščini in komaj ji dopovemo, da smo domači. Zmenimo se, kaj bi radi posneli, vzamemo vso prtljago in gremo v press-center. Toda, to vendar ne gre. Tam je varnostnik, ki mu ne zadostuje to, kar smo se dogovorili. Potrebujemo pismo dovoljenje. Vrnem se v pisarno in tajnica takoj uredi. Tako je v redu. Vodička vztraja, da nam pokaže ves press-center, spotoma pozdravlja vsakogar, v vsako pisarno pokuka, vabi nas na kavo, razlaga. Nama se mu di, ona pa, kot da je dobila dva, ki ju to najbolj zanima. Hočeva ji dopovedati, ona pa, kot da ne razume. Ko odkloniva vse, tudi zastonj coca-colo, ji je le postalo jasno, da sva prišla delat in da bi rada čimprej začela.

Peter postavi stojalo, menja kasete; seliva se z vogala na vogal, iščeva najboljše. Press-center ni prepoln, kajti novinarji so na Bljelašnici, na Zetri, Jahorini, na Malem polju in vrnejo se zvečer oz. po končanih tekmah.

Nama je tako prav, saj se sicer ne bi nič videlo, pa tudi delala bi težje. Tu in tam pustim našo zastavico. Neopazno. Kot prese-nečenje.

Seliva se v del, kjer so telefonske govorilnice in teleprinterji. Iz 96 celic je mogoče hkrati poklicati vse dele sveta, na 50 teleprinterjih prav tako. Tu delajo ljudje iz vse Jugoslavije, dosti je učencev srednjih PTT šol.

Tovariš Bogdanović, ki vodi ta del zveze s svetom in obratno, razlaga, da so Aerove telex role odlične, da sploh ni bilo nikakršnih problemov z njimi in da so zelo, zelo zadovoljni. Sam opazim, da role niso potiskane, kar se mi zdi škoda, ker bo mnogo tega šlo po vsem svetu ali bo kakorkoli shranjeno. Že prej sem opazil, da v tajništvu press-centra uporabljajo samo ozek trak, nekako pol širine role, na kateri so znaki Svjetlosti iz Sarajeva, pa znak, verjetno Mercatorjev in črki AC pa še naš »ptič«, kar je za nepoznavalca pravi rebus. Dvomim pa, da je katerikoli tujec lahko razvozlal, kaj to pomeni.

Zahvaliva se za pomoč, vrneva se v Mišićevo pisarno. Prosim ga za kratko izjavo. Pristanem! Seveda kar v tajništvu. Pove, da je izjemno zadovoljen z

našimi izdelki, da so jih tudi drugi pohvalili. Naše telex role so namreč zahtevale tudi tuje agencije AP, FP, UPI, Kioto, Reuter. ADN Control, Bild, Tanjug, kar je petina vseh agencij, ki so samostojno delovale v Sarajevu. Mišića fotografirava in zadovoljna odideva iz centralnega press-centra v Skenderiji. Čaka naju »Srce« v Gundulićevo ulici. Računski center, namreč. Tam sva bila dogovorjena ob desetih, zdaj pa je poldne. Ni daleč. Vprašava v neki vratarnici. V stilu pisanja tujega tiska nama človek pokaže, kje je to. Res najprijazneje, kar je mogoče.

»Greva k Pavleku« — rečeva varnostniku pred vhodom. Vstopiva. »Prepustnic nimata«. »Nimava«. In vse je dogovorjeno. Pride Pavlek. »Vse bomo uredili.« Čez čas se vrne in lahko začnemo. Varnostniku pred vhodom v center pove, da sva iz Aera, da je vse zmenjeno.

Lahko posnameva vse. Čudiva se, kako majhen je računalnik, vendar njegova zmogljivost je ogromna. Na njem in okoli njega je štiristo ljudi, tudi vojak je med njimi. Direktor Sakać pozna dosti naših, hvali kader.

»Računalnik je uvožen IBM, toda vse znanje je naše«, je posebej ponosen. V istem prostoru je tudi bančni računalnik NCR. Pestro, po naše. Sakać govori z besedami ameriškega novinarja, ki trdi, da je vse tako perfektno, da je že dolgočasno.

Centralni računalnik IBM 4341/2 z osmimi milijoni znakov zmore očitno več kot zahteva olimpiada. Doslej je to najboljši sistem na olimpijskih igrah sploh.

Hvalijo tudi naše obrazce. Delavci na računalniku jih ocenjujejo s — »perfektno«. Sakać ne more prehvaliti. Vtis, ki ga dobiš neposredno, v času, ko so ljudje najbolj obremenjeni in ko bi jih že najmanjša malenkost lahko iztirila, je nekaj najlepšega. Zahtevali so kakovost in jo dobili, kar odkrito povedo in pohvalijo.

Ko so se vrnili novinarji, je postala ta dvorana najživahnejši del press-centra!

Naša usmeritev v kakovost je torej pravilna, o tem ni dvoma. Fotografiramo se in se poslovi-mo. Še prej gostitelje povabimo v Celje. Menim, da si to zaslu-žijo. Kdaj bo to, nihče ne reče, nihče ne ve. Povem jim, da mi je bil obisk »Srca« užitek. Pu-stim zastavice, ki so jim v ve-selje.

Vrneva se pred Skenderijo. Posnameva zastave, ki nikakor nočejo vzlapolati.

Sarajevo ni Bjelašnica, toda tudi v Sarajevu je olimpiada. U-speh tukaj ni manjši od tistega tam gori.

Naš uspeh, kajti tudi mi smo tekmovalci. Tokrat smo se v sve-tovni konkurenci izkazali. Bi bili lahko boljši? Ivo Stopinšek

Našega sodelavca Iva Stopinška ni več med nami.

14. aprila je umrl v pro-metni nesreči.

Njegov zadnji prispevek, ki ga objavljamo, je name-njen njegovemu spominu.

IZ KLUBA OZN AERO

PREDAVANJE O NAMIBIJSKEM OSVOBODILNEM GIBANJU

V sklopu sodelovanja z Zvezo afriških študentov, katere predstavniki se izobražujejo na univerzah v naši republiki, je Klub OZN Aero februarja v naši delovni organizaciji pripravil predavanje o namibijskem osvobodilnem gibanju.

Tokrat vam predstavljamo povzetek predavanja namibijskega študenta Gersona Tjehenune.

Po zlomu portugalskega kolonializma leta 1974 in po rojstvu nove neodvisne države v letu 1980, je Namibija ostala (seveda, če pri tem izzamemo samo Južno Afriko) edina dežela afriške celine, ki še ječi pod jarmom kolonialnega gospodstva.

Namibija je ogromno, 824.269 kvadratnih kilometrov veliko polsušno področje na skrajnem jugozahodnem delu afriške celine. Na severu meji na Angolo, na severovzhodu na Zambijo in Botswana, na jugu na svojega kolonialnega gospodarja — Južno Afriko, medtem ko jo z zahodne strani obliva Atlantski ocean. V deželi je približno 1,5 milijona prebivalcev, od tega približno 10 odstotkov belcev. Ostale pomembnejše etnične skupine so: Nama, Herero, Damara, Ovambo, Kavango, East (vzhodni) Kapriviani, Tswani, Coloureds (obarvani) in Basters.

Okoli trideset let, od leta 1884 pa vse do prve svetovne vojne, je bilo ozemlje Jugozahodne Afrike (kar je staro kolonialno ime za Namibijo) pod nemško kolonialno upravo. V tem obdobju so nemške kolonialne sile, ki so se borile za interese nemške buržoazije, surovo pobijale domače namibijsko prebivalstvo in njihova krutost je skoraj brez

primera v vsej kolonialni zgodovini.

Med prvo svetovno vojno so bili Nemci izgnani. Vlada, ki je bila ustanovljena, je pod vplivom Južne Afrike uvedla rasiistični režim.

Vpliv Južne Afrike na Namibijo pa se je v različnih oblikah obdržal vse do današnjih dni.

Namibijsko gospodarstvo

Namibija je znana po svojih rudnih bogastvih in je za Južno Afriko, Zairom in Zambijo četrta največja svetovni izvoznik rud. V namibijskih rudnikih nakopljejo 16 odstotkov svetovne proizvodnje diamantov, 3 odstotke urana in 1 odstotek kadmija, svinca, cinka in bakra.

Rudarstvo prispeva od 32 do 37 odstotkov k celotnemu namibijskemu družbenemu bruto dohodku, medtem ko so leta 1978 rude predstavljale 60 odstotkov namibijskega izvoza.

Rudarsko industrijo obvladujejo tri pomembnejše korporacije: Južnoafriško združenje rudnikov diamantov, Rössing Uranium Ltd., ki jo vodijo Britanci in ameriška družba Tsumeb. Vse tri družbe nadzirajo približno 95 odstotkov izkopa in izvoza rud.

Tudi lastništvo zemlje in njena porazdelitev nam marsikaj pove o razmerah v Namibiji.

Temnopolto prebivalstvo poseduje približno 32,8 milijonov hektarjev zemlje oziroma 32 odstotkov ornih površin. Vendar je treba poudariti, da t. im. »belo področje« obsega okrog 50,6 milijonov hektarjev zemlje, ki pripada belim farmerjem ali vladi, nato vsa nahajališča diamantov, naravne in športne parke ter velika področja tržno aktivnega kmetijstva in ribolova, skratka vso najboljšo zemljo.

Kmetijstvo prispeva okrog 14 odstotkov k celotnemu družbenemu bruto dohodku in je pri izvozu udeleženo s 24 odstotki. Zaposluje skoraj polovico celotnega aktivnega prebivalstva. Kakorkoli že, ogromna večina tel

delavcev — približno 240.000 Namibijcev — se preživlja izključno s kmetijsko dejavnostjo, vendar ustvari le približno 2,5 odstotkov tržnega presežka. Večina dohodka iz kmetijstva prihaja iz farm s perzijskimi ovci in iz živinorejskih farm. Na njih je zaposlenih 56.000 ljudi, med njimi je 5.000 belih farmarjev, ki so lastniki ali upravniki posestev.

Beli farmarji imajo pravico do kreditnih in drugih olajšav državnih služb, ki so potrebne za razvoj kmetijske proizvodnje. Malim afriškim kmetom le-to ni dostopno (izjema je le nekaj bogatinov).

Več kot polovico prehramnih izdelkov, vključno s koruzo, ki je glavna hrana črnega prebivalstva, pšenico, industrijsko predelano hrano, zelenjavo in sadje, Namibija uvaža iz Južne Afrike.

Tako Namibija služi Južni Afriki po eni strani kot vir surovin, npr. kovin, diamantov, perzijske volne itd., po drugi strani pa kot veliko tržišče za potrošne dobrine in proizvode Južnoafriške industrije (prehranbeni proizvodi, rudniški stroji, gradbeni material itd.). Tudi ribiška industrija je last Južne Afrike oziroma je pod njeno upravo. Sredi sedemdesetih let je ta industrija prispevala 13 odstotkov k družbenemu bruto dohodku in je bila pri izvozu udeležena s 15 odstotki. Vendar se je ulov zaradi prekomernega in nenadzorovanega ribarjenja, od rekordnih 1,5 milijona ton sardin v letu 1968, zmanjšal na 12.000 ton v letu 1980.

V letu 1977 je narodni dohodek v Namibiji znašal 1.000 ameriških dolarjev na prebivalca, kar je približno na ravni svetovnega povprečja in več kot v katerikoli neodvisni afriški deželi južno od Sahare. Črnski delavci, ki predstavljajo 90 odstotkov prebivalstva, zaslužijo po 150 ameriških dolarjev, medtem ko posamezni belci zaslužijo približno po 3.500 ameriških dolarjev, kar daje razmerje 23 : 1.

Družbene razmere in življenje pod južnoafriško kolonialno nadvlado

V družbenih pogojih, danes prevladujočih v Namibiji, se kažejo učinki južnoafriške politike in interesi multinacionalnih družb, ki jih ta politika ščiti in predstavlja.

Skladno s politiko apartheida so v Namibiji trije izobraževalni sistemi: za belce, za obarvane, mešance in Namaje in za Afričane. Najnovejše statistike kažejo, da je bilo od 400 Namibijcev, ki so lani končali srednjo šolo, samo 40 črnih in od teh se je le dvanajstim uspelo vpisati na univerzo.

Zdravstvene razmere so v Namibiji zelo težke, predvsem zaradi revščine, podhranjenosti, slabih življenjskih pogojev, pomanjkljivega zdravstvenega varstva in kritičnega pomanjkanja zdravnikov, medicinskih sester ter klinik, posebno na podeželju.

Raziskovanja dr. Abrahamsa so pokazala, da je pričakovana življenjska doba za bele Namibijce od 68 do 72 let, za črne in obarvane pa od 42 do 52 let. Tudi stopnje umrljivosti otrok v starosti do enega leta so zelo različne: 21,6 na 1.000 belih dojenčkov, 145 na 1.000 obarvanih in 163 na 1.000 Afričanov.

Vojna, suša v deželi in poleg vsega tudi svetovna recesija, so močno prizadele namibijsko ljudstvo. Zmanjšalo se je povpraševanje po diamantih in ostalih rudah oz. proizvodih, ki jih Namibija izvaža. Zahodna Nemčija je uvažala 70 odstotkov vseh perzijskih ovac. Cena njihovih kožuhov se je od 24 ameriških dolarjev v letu 1976 znižala na 9 dolarjev v lanskem letu. Suša je izredno razredčila črede ovac v deželi, stalež ovac je od treh milijonov padel približno na 900.000.

Vse to povzroča veliko prenaseljenost v mestih, visoko stopnjo nezaposlenosti, nezakonite naselitve, zločine in prostitucijo. Podatki za avgust 1981 nam povedo, da je bilo približno 75.000 brezposelnih in skoraj 50.000 deloma zaposlenih, k temu pa je potrebno dodati še 8.500 novih iskalcev dela, ki vsako leto stopijo na trg delovne sile.

Kratek pregled zgodovine ljudskega boja pod vodstvom SWAPO

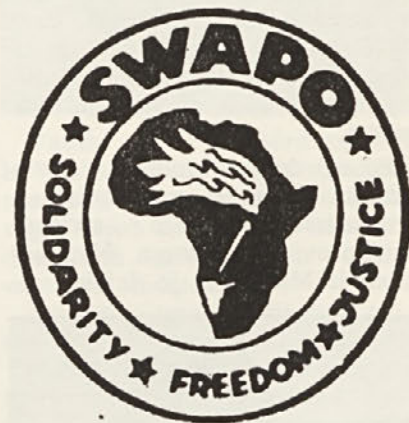
Kljub izrednemu trpljenju in dolgotrajnim — na pogled brezupnim razpravam o namibijskem sporu — si namibijsko ljudstvo zelo hitro in vneto kroji svojo zgodovino.

V primerjavi z neusklajenim bojem, naporci različnih namibijskih organizacij proti nemškim kolonialistom, je z ustanovitvijo gibanja SWAPO leta 1960 boj namibijskega ljudstva dosegel prvo etapo.

V letu 1959 (v tem času je obstajala Owambolandska ljudska organizacija) je imel SWAPO ključno vlogo pri organiziranju in vodstvu množic v ljudskih demonstracijah. Le-te so bile izzane zaradi preseljevanja ljudi iz starega črnega področja blizu Windhoek na novo področje daleč od prometnih zvez, kjer so morali plačevati rento in so bili ločeni po narodnostnih skupinah.

Leta 1966, ko so se miroljubni poskusi rešitve namibijskega vprašanja srečali z vladnim nasiljem, je bila rojena Ljudska osvobodilna vojska Namibije (PLAN). Ta je prvič resno »zaposlila« južnoafriško armado 26. avgusta 1966.

Ta dan je znan kot mednarodni dan solidarnosti z namibijskim ljudstvom.

Drugi zgodovinski dogodek v času osvobodilnega boja namibijskega ljudstva je bilo obdobje 1971—1972, ko so organizirali narodni delavski štrajk. Ta štrajk je do temeljev razmajal

kolonialistično gospodarstvo. Pripravljen je bil med najbolj izkoriščanimi delavci (contract workers — pogodbeni delavci), ki so bili povezani z gibanjem SWAPO. Leta 1977 je bila ustanovljena narodna zveza namibijskih delavcev (NUNW), na pobudo širokega podtalnega delovanja SWAPO. Leta 1980 so bili uradi NUNW zaprti in njeni skladi zamrznjeni.

Kratka ocena sedanjega položaja v Namibiji bo odkrila, da se tehnika sil nagiba v korist osvobodilnega gibanja. Veliko je dejstev, ki to dokazujejo, npr. beli farmarji, ki množično zapuščajo svoje farme, prisilni vojaški nabor, ki ga je uvedel režim, nesprejemljiva pot, ki jo režim ureja z menjavo marionet v Namibiji.

Pomembno dejstvo je tudi to, da je Južnoafriška republika sa-

ma po sebi lonec z vrelo vodo zaradi ljudskega boja, ki ga vodi Afriški nacionalni kongres (ANC), ki je tudi v tem času doživel svoj vzpon.

Odnosi Namibija — Južna Afrika so stalna tema razprav v Varnostnem svetu OZN. Vendar tu-

di njemu doslej ni uspel vpliv na Južno Afriko v tolikšni meri, da bi le-ta prenehala z gospodarskim, političnim in vojaškim vmešavanjem v notranje zadeve Namibije.

Pripravil:
Borut Mašat

Geslo SWAPO — Boj se nadaljuje!

SREČANJE Z AFRIŠKIMI ŠTUDENTI

Gosti Kluba OZN Aero so bili 7. aprila predstavniki Zveze afriških študentov iz ljubljanskih in mariborskih visokih šol. Študentje sicer prihajajo iz raznih afriških držav, med njimi sta bila tudi predstavnika mednarodnega kluba prijateljstva. Z Zvezo afriških študentov naš klub OZN sodeluje že dlje časa in ocene stikov so ugodne, izpolnjujejo pa se tudi medsebojni dogovori.

Po ogledu proizvodnje v tozdu Grafika smo se pogovarjali s predsednikom Zveze afriških študentov, Ibrahimom Nouhoumom iz Malija, ki je dejal:

naš aero 64

Stiki z vašo delovno organizacijo so dobri in uspešni. Lahko bi rekli, da so že tradicionalni, saj sodelujemo že tri leta. Zelo smo zadovoljni in radi bi se vam zahvalili za razumevanje, pa tudi za pomoč pri naših dejavnostih.

Z vašimi sodelavci smo se dogovorili za nastop na dnevih Aera in predstavitev naše folklorne

skupine. Pripravljali bomo tudi predavanja o delu in življenju v deželah, iz katerih prihajamo.

Še posebej pa bi se radi zahvalili vašima sodelavcema, Aniti Zoherjevi in Borutu Mašatu, ki sta vložila veliko dobre volje pri našem sodelovanju.

—tš

IZ DELA KLUBA OZN AERO

EKSKURZIJA V ZAGREB

Člani kluba OZN Aero smo 29. marca obiskali Institut za države v razvoju v Zagrebu.

Sprejel nas je dr. Jordan Jelić, vodja oddelka Instituta za politična in sociološka raziskovanja.

Poleg predstavitve delovanja instituta je pogovor potekal še o položaju in uporabi znanstveno-raziskovalnih študij, še posebej v organizacijah združenega dela.

V Jugoslaviji je že kar praksa, da znanstvenih raziskovanj ne cenimo in jih ne uporabljamo v pravi meri. Tako ni bila posebna novica informacija, da se raziskav in znanja pri povezovanju z državami v razvoju, organizacije združenega dela in osta-

le institucije ne poslužujejo. Posledica tega pa je, da so povezovalna slaba, kratkoročna, pa tudi dražja, ker vsaka organizacija sama išče stike v posameznih državah v razvoju, o katerih pa mnogi le malo vemo.

Institut za države v razvoju je samostojna znanstvena organizacija združenega dela, ki se ukvarja s poglobljenim in širokim raziskovanjem držav v razvoju, s ciljem razvijanja gospodarskega, političnega, kulturnega in znanstveno-tehničnega sodelovanja Jugoslavije s temi državami.

Institut je bil ustanovljen leta 1963, ustanovitelj pa sta bila Univerza Zagreb in Gospodarska zbornica socialistične republike Hrvaške.

Po razgovorih v Institutu smo

si ogledali še razstavo dela zbirka Ante Topića-Mimare, ki je postavljena v vili Zagorje. Zbirka Ante Topića obsega 2630 umetniških del iz obdobja paleolita do konca 19. stoletja. V sami vili je razstavljenih 323 eksponatov. Predstavljena so dela: Raffaella, Michelangela, da Vinci, Tiziana, Veroneseja, El Greca, Goye, Rembrandta, Rubensa, Boscha, Van Dycka, Maneta, Renoira, Van Gogha, Degasa, Pissarroja, itd. Skratka, vrednost eksponatov, ki jih je Topić zbiral 60 let, je izredna. Zbirka Ante Topića je po njegovi želji last SR Hrvaške.

Zvečer pa smo si ogledali še predstavo v gledališču Komedija, in sicer Marina Držića: Dundo Maroje.

Anita Žoher

IZ DELA MLADIH V KEMIJI CELJE

DRUŽABNE IGRE NA VODI

Predsedstvo osnovne organizacije ZSMS tozda Kemija Celje je 31. marca, v bazenu na Golovcu, pripravilo družabne igre na vodi.

K sodelovanju smo povabili moštva mladincev iz tozdov in

delovne skupnosti skupnih služb Aera ter ostale osnovne organizacije ZSMS, s katerimi mladi iz tozda Kemije sodelujejo. To so TRISO iz Slovenj Gradca, COMET iz Zreč, OPEKARNA iz Ljubecne, Tovarna glinice in aluminija iz Kidričevega in pripadniki JLA iz Celja.

Vabilu so se iz Aera odzvali le mladinci iz tozda Grafika, manjkali pa so mladi iz Kidričevega. Kljub temu je na letošnjih družabnih igrah mladih sodelovalo šest moštev.

Družabne igre so obsegale tekmovalstvo v štirih disciplinah:

plavanje z zvezanimi nogami in rokami, štafeta na blazini, štafeta na zračnici in košarka v vodi.

Igre so dobro potekale, čeprav vsa moštva niso bila popolna. Nekaj več težav so imeli tekmovalci v prvi tekmovalni disciplini, ki je bila tudi najtežja.

Pred pričetkom iger so imeli največ treme mladi vojaki, vendar je bilo kmalu jasno, da je njihovo moštvo najboljšo.

Vrstni red tekmovalnih skupin smo izračunali po seštevku časa v vseh disciplinah:

1. JLA	9 : 11,67
2. Grafika	10 : 29,04
3. TRISO	11 : 08,70
4. Kemija Celje	11 : 24,73
5. COMET	12 : 18,16
6. Ljubečna	12 : 47,88

Prvim trem ekipam smo podelili izdelke iz Aerovega proizvodnega programa, vsi udeleženci pa so prejeli reklamne plakete.

Za šalo smo poskrbeli tudi z nagradami za:

— plavalca, ki je imel največ sreče, da ni utonil.

Podarili smo mu otroški plavalni obroč (Ljubečna).

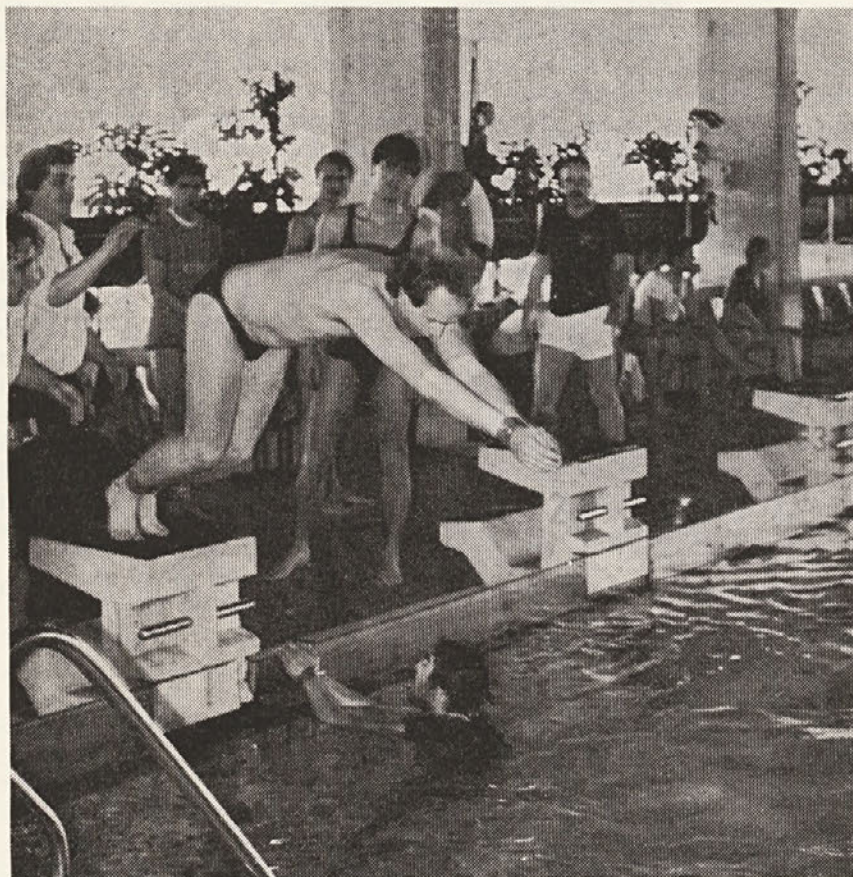
— plavalca, ki je imel manjše težave pri plavanju. Temu tekmovalcu smo namenili plavalne rokavčke (Kemija Celje).

— najboljšo postavo in bikinke med ženskimi predstavnicami. Nagrada je bila steklenica Bonekampa (TRISO).

Škoda, da se iger ni udeležilo večje število mladincev, predvsem iz naše delovne organizacije.

Ob tej priložnosti se tudi zahvaljujemo Marjanu Mirniku in Petru Svetu, ki sta veliko pomagala pri organizaciji in izvedbi teh in že prejšnjih družabnih iger mladih.

Anita Žoher

NA OBISKU V TEMNICI TOVARNE AERO

V sredo nas je tovarišica Šmídova, člana fotokrožka, peljala v tovarno Aero. Tam smo si ogledali temnico, fotostavek, oddelek, kjer tiskajo etikete in oddelek, kjer tiskajo ovojni papir.

Temnica v Aeru je veliko večja kot naša v šoli in v njej je veliko aparatov. V temnici je repro kamera, aparat za kopiranje, povečevalnik, aparat za sušenje slik in aparat za postavljanje besed, naslovov, stavkov itd.

Videli smo tudi kaseto, v kateri tovarišica za nas razvija filme.

V fotostavku smo pa videli, kako sestavljajo razna besedila, prospekte, časopise, revije in

drugo. Je moderen in je opremljen z računalnikom, ki hitro in kakovostno opravlja delo. Oddelek samolepilnih etiket in oddelek anilinskega tiska smo samo mimo grede pogledali, ker se

nam je mudilo nazaj v šolo. Najbolj veseli smo pa bili nalepk, ki smo jih dobili.

Ksenija Berk, 4.b
COŠ FRAN ROŠ, CELJE

ŠE POMNITE TOVARIŠI — ZAKAJ IN KAKO SMO USTANOVLILI NAŠE PLANINSKO DRUŠTVO?

Tovarna Aero, kot naslednica tovarne Brauns, ki je izdelovala v glavnem barve za obleko, je bila v svojih začetkih še majhen kolektiv, pretežno z žensko delovno silo. Po drugi svetovni ni vojni je pričela z delom z dokaj skromnimi sredstvi. Vendar je kolektiv s samoodrekanjem počasi napredoval in tudi razširjal izbor ter ponudbo svojih izdelkov. V Aeru so pričeli izdelovati pisalne trakove, karbon, indigo papir itd. Ko se je kolektiv povečal in okreplil, je tudi sindikat postal aktivnejši. Oblikovale so se razne dejavnosti izven delovnega časa — aktiv žena, preskrbovalne akcije, pa tudi rekreacija se je pričela prebujati.

Na pobudo moje žene (ki je v kolektivu delala že od leta 1929) smo že 21. in 22. avgusta 1954 pripravili prvi planinski izlet v Logarsko dolino. Obiskali smo Okrešelj in Kamniško sedlo. Vozili smo se s tovarniškim poltovornim avtomobilom, ki ga je vozil zdaj že pokojni tovariš Ivan Novak. Izleta se je udeležilo 26 delavcev oz. udeleženk, saj so v tovarni takrat še prevladovalle ženske. Cesta je bila še makadamska, v zelo slabem stanju in na poti nas je močno premetavalo, dušili pa so nas tudi oblaki prahu. Seveda smo se lahko pripeljali le do doma v Logarski dolini, ker naprej še

ni bilo ceste. Do slapa pa smo morali še kar 2 uri peš. Gotovo se še kdo spominja žalostnih posledic pretekle vojne, ko smo na vsej poti še videvali ostanke pogorišč, še posebno v Solčavi in sami Logarski dolini, kjer še niso odstranili ostankov pogo-relega hotela Plesnik.

Ko sem se v letu 1957 zaposlil v tovarni Aero, se je kolektiv že precej povečal (štel je že okrog 280 delavcev — leta 1970 pa že okoli 800), pa tudi razne dejavnosti so bile živahnejše. Pri sindikatu je bil še vedno najprizadevnejši aktiv žena, kasneje pa še sekcije namizni tenis, streljanje z zračno puško, imeli smo svoj mali orkester in tamburaški zbor, ki je dosegel kar zavidljivo raven.

Med vsemi dejavnostmi pa se je vse bolj uveljavljal in krepil planinski odsek.

Tako smo 4. julija 1957 že opravili prvi organiziran ogled na Lisco, seveda spet s tovarniškim poltovornim avtomobilom prek Vrh nad Laškim — Jurkloštra — Polane — na Lisco, nazaj prek Razborja, Brega in Zidane-ga mosta. Na izletu je bilo 20 naših delavcev, vozil pa nas je spet šofer Novak. Vreme je bilo čudovito, razgled lep in tudi vedrega razpoloženja ni manjkalo. V letu 1958 smo pripravili že dva večja planinska izleta, v naslednjem letu že tri, enega v letu 1960, dva leta 1961, enako tudi v naslednjem letu, v letu 1963 pa že kar sedem, kar je bila tudi spodbudna za ustanovitev samostojnega planinskega odseka v okviru sindikata.

Novembra 1963 smo na občnem zboru sindikata — v veliki dvorani Narodnega doma — ustanovili samostojni planinski odsek.

Naš obstoj in delovanje smo opravičili z nadaljnjim razgibalnim in prizadevnim planinskim delovanjem. Med večjimi aktivnostmi in zahtevnejšimi pohodi

naj vas spomnim le na pohode na Triglav:

1. Od 20. do 22. julija 1958 — po Tominškovi poti vzpon na Triglav in mimo Triglavskih jezer v Bohinj. Peljali smo se s poltovornim avtomobilom do Aljaževega doma, ob povratku pa nas je naš šofer Novak čakal v Bohinju. Na pohodu je bilo šestnajst planincev, med njimi tudi tovariš Skrajner (naš upokojeni potnik — velik planinec) in Marjan Nunčič s svojim osemletnim sinom.

2. Od 25. do 27. junija 1961 — po Tominškovi poti na Triglav in mimo Triglavskih jezer v Bohinj. Bilo nas je osem. Na Kredarici smo prenočevali v mrzli spalnici. Koče še niso bile odprte, vendar so vremenoslavci postregli z vročim čajem. Vrh Triglava je bil še ves zasnežen, tako da je bila več kot polovica stolpa pod snegom. Vreme je bilo izredno lepo, sončno in nekateri so dobili celo nekaj sončnih opeklin.

3. Od 10. do 12. avgusta 1963 — spet po Tominškovi poti na Triglav in mimo Triglavskih jezer v Bohinj s šestnajstimi udeleženci. Staničeva kočica je bila zaprta, vendar obnovljena, tik pred otvoritvijo. Na Kredarici je bilo izredno veliko planincev, osebje pa skrajno neprijazno. Tokrat je za »stavo dveh litrov vina« naš Lojze Šmid šel bos od studenca pod Begunjskim vrhom mimo Staničeve kočice do Kredarice, kljub snežiščem na poti, ki jih je trdovratno prečkal kar bos. Kakšna požrtvovalnost! Seveda smo stavo družno popili! Družba je bila zelo prijetna, posebno v koči na Doliču, kjer sta se nam pridružila dva Jeseničana. Pelj smo znano — »Kje so tiste stezice« — kot alpsko himno. Nova znanca sta še na Bledu »Pri Planincu« poskrbela za vedro razpoloženje, vse do odhoda.

4. Od 22. do 24. julija 1967 — na Triglav po Tominškovi poti

in mimo Triglavskih jezer v Bohinj. Izleta se je udeležilo 26 naših delavcev. Z nami je bil tudi naš vodič po Češki, Avstriji, Švici in drugod — Pavel Merlak z Bleda, kateremu je na vrh Triglava pomagal »naš šerpa« Lojze Šmid. Ob povratku smo na Kredarici opravili tudi predpisani planinski krst novincev, katerih je bilo tokrat kar 12.

5. Od 20. do 22. avgusta 1971 — pohod na Triglav — čez Prag, povratek pa čez Kot v Mojstrano. Domov smo se vračali s trboveljskim avtobusom. Vozil nas je zelo neprijazen šofer, ki nas je celo zbadal s »trboveljskimi molitvicami«.

6. Od 8. do 9. julija 1972 — čez Prag na Triglav, povratek čez Kot v Mojstrano s 45. udeleženci. Z nami je bilo tudi šestnajst delavcev iz Etola ter osem iz celjskih Mesnin. Vozili smo se z avtobusom ter tovarniškim kombijem, ki nam je skrajšal pot iz Kota do Mojstrane. Na poti je bilo še veliko snega in pot je bila zato zelo naporna in nevarna. Ob sončnem in toplem vremenu tudi dobrega razpoloženja ni manjkalo. Z izletom so bili še posebej zadovoljni udeleženci iz drugih kolektivov.

7. Ob 10-letnici Planinskega društva Aero smo izvedli akcijo — »100 Aerovcev na Triglav«. Iz Rudnega polja smo krenili mimo Vodnikovih koč na Kredarico in Triglav, vračali pa smo se čez Prag v Aljažev dom, kjer so nas čakali avtobusi. Na izletu je bilo kar 116 planincev. Zaradi nediscipliniranosti nekaterih so bile težave s prenočiščem in prehrano, kljub rezervaciji na Planiki in Kredarici. Vendar je bil zaključek dober. Pri vrnitvi čez Prag smo se srečali z veliko skupino, ki je šele takrat odhajala na Triglav. Nad nami je sprožila plaz kamenja, ki je med našimi povzročil težjo poškodbo. Našo sodelavko Marijo Mraz smo morali pustiti v jese-niški bolnišnici. To je bila tudi edina večja poškodba na vseh dosedanjih pohodih.

Pa še nekaj o naših izletih v tujino:

1. Od 22. do 24. julija 1965 smo prvič odšli tudi v tujino. Izlet je potekal: Celje—Dravograd—Celovec—Vrbsko jezero—Beljak—Spital—Heiligenblut—Franc Jozef Hütte pod Grossglocknerjem. Prenočevali smo v hotelu na Hochtortu, kjer smo se zabavali v prijetni družbi tirolskih gostov. Zjutraj, ko smo že sedli v avtobus, so nas veselo pozdravljali, toda naš avtobus ni hotel nikamor zaradi zmrzali ponoči. Družno smo ga potiskali proti glavni cesti in ga srečno spravili v tek. V nadaljevanju potovanja smo se vozili skozi Lienz k jezeru Lago Missurina, prek prelaza Treh križev, Cortine d'Ampezzo, mimo kraja Longarone (tu se je leta 1964 utrgal zemeljski plaz v akumulacijsko jezero tamkajšnje elektrarne. Voda, ki je drla prek jezua, je odnesla vas Longarone z več 100 prebivalci in hišami vred. Po tej nesreči so ostale le nekatere ruševine in razdrta cesta).

Pot smo nadaljevali skozi Bel-luno do mesta Mestre pred Benetkami. Po večerji smo si ogledali Benetke ponoči. Naslednji dan smo si še enkrat ogledali Benetke, tokrat podnevi. Domov smo se vračali mimo gradu Miramar, kjer smo si ogledali muzej. Z izletom smo bili izredno zadovoljni in sklenili smo, da pripravimo še več enakih. Tokrat smo izlet prvič spremljali tudi s filmsko kamero. Snemalec je bil Marjan Nunčič. Na tem izletu je bilo 39 naših planincev.

2. Od 7. do 12. avgusta 1966 smo potovali v Švico — po Korški — Italiji — pod gorskim masivom Ortlerja — prek prelazov Flüela pass (2389 metrov) in Sussten pass (2260 metrov) do železniške postaje Inter-laken. Z zobato električno železnico smo se vozili 25 kilometrov na vrh Jungfraujoča (3454 metrov) kamor smo prispeli skozi tunel pod samim Eigerjem. Občudovali smo ogromen ledenik, ki se v dolžini približno petin-dvajsetih kilometrov vleče proti jugu. V nadaljevanju potovanja smo si ogledali še Zürich in Lu-zern ob Vierwaldstätter See (jezero štirih kantonov), prelaz St. Gottard, Airolo in Locarno ob

jezeru Lago Maggiore. Prenočili smo v Milanu, ogledali pa smo si tudi gotško stolnico iz belega marmorja s 136 metrov visokim zvonikom. Obiskali smo tudi Ve-rono, Padovo in Trst. Z izleta smo se vrnili polni nepozabnih doživetij in vtisov iz tega čudovitega alpskega sveta. Na izletu je bilo 35 planincev.

Od 16. do 23. avgusta 1966 smo pripravili izlet z enakim programom za tehnične delavce v Aero. Sprememba poti je bila le-ta, da smo obiskali mesto Ba-sel, kjer je kemična tovarna, s katero sodeluje tudi Aero. Se-veda smo si tovarno tudi ogle-dali.

3. Od 4. do 9. junija 1967 na Češko — mimo Blatnega jezera v Budimpešto, kjer smo si ogledali zanimivosti madžarskega glavnega mesta. Po prehodu ma-džarske meje smo pot nadalje-vali prek Košič, Smokovca do Tatranske Lomnice in od tod krenili v Visoke Tatire. Povzpeli smo se na Lomnički Stit (2632 metrov) z goldonsko žičnico. Pod vrhom sta znani zvezdarna in meteorološka postaja. V Ta-trah smo si ogledali tudi jezero Štrbske pleso, ob katerem je spominsko pokopališče vseh po-nesrečenih planincev v Tatrah. Pokopališče je v čistem narod-nem slogu, z lesenimi križi, ki so okrašeni z narodnimi motivi v zelo živih in pestrih barvah. Tudi kamniti spomeniki in ka-pelica so v enakem slogu. Vse to je med drevjem, v strmih skalnem pobočju, v bližini jeze-ra. Res, posnemanja vredna za-misel! Vračali smo se prek Ži-line, Brna in Dunaja, kjer smo si ogledali znamenitosti avstrijskega glavnega mesta. Na tem izletu je bilo 41 planincev.

4. 2. maja 1971 smo bili na enodnevnem izletu v Trbižu in na Višarjih, kjer je bilo še več kot meter in pol snega. Pot od žičnice do naselja je bila izseka-na v snegu, iz teh rovov se prak-tično ni videlo nikamor. Neka-teri objekti so bili povezani celo s snežnim predorom. Ta izlet v zasnežene Alpe je bil res pravo doživetje. Ob povratku smo si ogledali tudi Belopeška jezera pod Mangartom (na italijanski strani), kjer so nekateri ribiči

že poskušali svojo srečo. Na tem izletu je bilo 40 udeležencev.

5. Od 24. do 26. avgusta 1983 — na Grossglockner (45 udeležencev). Dvanajst aerovskih planincev se je v spremstvu gorske reševalne službe iz Celja povzpelo na sam vrh Grossglocknerja (3798 metrov). Ostali udeleženci smo preživeli nepozaben večer v Heiligenblut, kjer so nas v hotelu zabavali »tirolski muzikanti« ter stregli nadvse ustrezljivi natakariji. Po vrnitvi naših alpinistov smo se naslednji dan vračali prek Lienza. Naloteli smo na zasebni hotel s šovinistično lastnico, ki nam je zaradi slovenskih pesmi povzročila neljube težave. Sicer se je na koncu vse srečno izteklo. Kljub nevšečnostim nam je ta izlet ostal v lepem spominu.

6. Od 24. do 29. avgusta 1974 smo potovali v zahodni del Švice. Spet smo se peljali prek Koroške in Tirolske (42 udeležencev) do švicarskega kraja Täsch. Od tod smo se z vlakom odpeljali v znameniti Zermat. To je letoviško mesto, do katerega ni ceste — zaradi zaščite pred onesnaženjem. V kraju uporabljajo le kočije s konjsko vprego in majhna vozila na baterijski pogon — res prava zaščita okolja. Naslednji dan smo se z zobato električno železnico povzpeli na Gornergrat (3135 metrov), od koder smo občudovali ogromne ledenike, ki po dolžini merijo okrog 20 kilometrov, nad njimi se dviga veličastni vrh Matterhorna (4478 metrov), vrhovi Breithorn (4165 metrov), Lyskam (4527 metrov), Monte Rosa (4634 metrov) in drugi. Sam vrh Matterhorna je večkrat zakrila megla, razgled po tej alpski pokrajini pa je izredno lep. Tudi bivanje v Zermatu je bilo zanimivo. Sredi naselja je glavna ulica, kjer so le banke, trgovine in hoteli, stanovanjskih poslopij skorajda ni. Po tej glavni ulici vsak dan atraktivno vodijo na pašo veliko čredo koz, ki se v popoldanskih urah spet vrača. V nadaljevanju potovanja smo si ogledali tudi Sass Fee — kotlino, podobno naši Logarski. Obkrožajo jo sami ledeniki, ki skoraj visijo nad kotlino. Pot smo nadaljevali ob reki Rhöne, kjer imajo švicarji tudi velike

vinograde. Po prestopu švicarske meje smo se v Franciji ustavili v Chamonixu. Z gondolsko žičnico smo se povzpeli na Aig du Midi (3834 metrov), od koder je čudovit pogled na vrh Bont Blanca (4807 metrov). To je že višina, ki zaradi prehitre spremembe (vožnja z gondolo) vpliva na telesno počutje, vendar se zdrav hribolazec lahko hitro prilagodi. Pot smo nato skupaj nadaljevali skozi predor pod Mont Blanc (dolga je 11,6 kilometra) v Italijo, po dolini Aosta — dolini gradov. V Milanu smo si ogledali pomembne znamenitosti. Na poti domov smo se ustavili še v Sirminoneju, ob Lago di Gardi, največjem italijanskem jezeru, kjer smo si ogledali stare utrdbe ter živahen letoviščarski trg s spominki. Kraj slovi po izvrstnem črnem vinu, ki ga pridelujejo v bližini. Seveda nismo pozabili pogledati

tudi balkona Romea in Julije v Veroni in grobnice veronskih kraljev. Kar prekratkih je bilo pet izredno lepih dni!

Vse izlete sem s kamero spremljal tudi sam. Seveda še mnoge druge, ki me spominjajo na nepozabno preteklost in doživetja v naši planinski družbi.

Vsi ti naši pohodi in izleti aerovskih planincev niso bili vse. Poleg omenjenih smo v prvih desetih letih opravili še približno petdeset različnih vzponov v naši lepi Sloveniji, predvsem na slovenski transverzali, od Maribora do Ankarana.

Vse to so lepi — nepozabni spomini, ki so nam vedno dajali moč in navdih za še večje podvige.

Upam, da smo opravičili ustanovitev in obstoj Planinskega društva Aero ter obudili spomine, ki se bodo v prihodnje še dopolnjevali. Ferdo Žerdoner

ZA DOBRO VOLJO — ZA DOBRO VOLJO — ZA DOBRO

ZMAGALA JE VZTRAJNOST

Vedel je, da bo težko, vedel pa je tudi, da se z vztrajnostjo da marsikaj doseči. Jule ni bil človek, ki bi ga začetni neuspehi spravili iz ravnovesja. Vedel je celo, da neuspehi in zapreke večajo vrednost doseženega. In to dejstvo mu je dajalo moči, da je bil tako trdovratno vztrajen.

Že kar na prvi pogled mu je bila zelo všeč: vitke postave, temnolasa, živahnih oči in s prikupnim nasmeškom. Čeprav si Jule zaradi svoje zunanosti ni mogel obetati kaj prida uspehov, se je vendarle odločil, da vztraja; in je vztrajal.

Potrpežljivo je gledal, kako se vrti okoli dveh mladeničev, niti trenil ni z očesom, ko se je ukvarjala z nekim sivolasim možakarjem. Ženska je pač ženska, to počne nalašč zato, da draži Juleta. Bil pa je prepričan, da ga je opazila in upal je, da ga ne bo mogla kar tako ravnodušno prezreti. Sicer pa, čas bo opravil svoje, saj takole ne more trajati večno. Zato je čakal. Ne-

kajkrat se mu je že močno približala, vendar ni bilo nič, zdrsnila je mimo njega, kakor da je zrak. Jule je postajal nestrpen, nato malodušen in skoraj je že izgubil upanje. Toda narava zahteva svoje in on ne bo odnehal. Dopovedoval si je, da pride tudi njegov čas. Saj končno ni nič slabši od drugih!

Ona pa je hodila mimo njega, kakor da ga ne vidi. Juletu je potrpežljivost vse bolj in bolj usihala, dokler se ni odločil, da vse skupaj opusti. Tedaj pa je nenadoma...

Ustavila se je pred njim in ga predirljivo pogledala. Na mizo pred njega je postavila velik pladenj praznih kozarcev in steklenic, potegnila iz žepa belega predpasnika natakarski blok in prikupno vprašala: — Kaj boste pili?

Jule se ji je hvaležno nasmehnil in kot v sanjah zašepetal: — Malo pivo, prosim!

(Lovro)

TEK, VOLJA, VZDRŽLJIVOST IN ŠE KAJ

in ustavljala. Vsak smučar je seveda hotel čim hitreje prispeti na cilj. Nekaj gledalcev je navijalo in tudi kričalo. Vse je bilo v nekakšnem naraščanju — stopnjevanju, višek pa je bil vsekakor na razglasitvi rezultatov. Posebej smo zaploskali najboljšim posameznikom.

Ob koncu, nekateri uspešni in drugi manj, se skupaj utopimo v kozarcu vina, se dogovorimo za snidenje v letu 1985 na Kaliču pri Postojni in se poslovimo.

Nekaj skritega še ostane v fotografskem aparatu.

Zdaj, ko so slike gotove, jih nekaj objavljamo.

Namenoma smo na prvo mesto postavili naše tekače. Veseli in nasmejani so startali. Ozke smuči požirajo metre in kilometre.

Vzravnani, z upanjem za dober rezultat in z voljo, da bi prispeval nekaj točk k skupnemu številu, je sicer tekmovalec v »sendviču« med dvema tekmovalkama. Ker ni sodniškega žvižga, se tekmovanje nadaljuje. Oh, kako bi si tekač tu in tam zaželel predaha! Le-tega pa ni, hiteti je treba naprej.

Poraja se slabost in tekmovalci stiskajo ustnice ter zobe ali

Muhasto aprilsko vreme se ni hotelo obrniti na sončno stran. Znova in znova je rosilo in deževalo, v višjih legah pa tudi snežilo. Tako se je po smučiščih debelila snežna odeja ali pa vsaj ohranjala. Smučarjem je bilo to gotovo v veselje — smučali in tekmovali so lahko veliko in možnosti so še dane.

O naših dosežkih v tekmovalstvu za pokal Aera smo že poročali v naših Informacijah. Objavljeni so bili tudi izidi posameznih drugih internih tekmovalcev in nabral se je kar obsežen kup številčk.

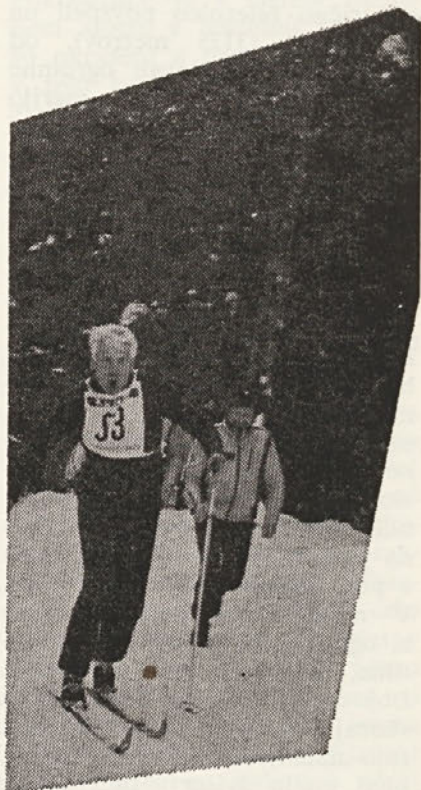
naš aero 70

Menim pa, da bi bilo prav, če bi še nekaj dodali s slikami in spremnimi besedami.

Poseben poudarek bi predvsem veljal zapisu o letošnjih zimskih grafičnih igrah. Še enkrat ponovimo, da je na njih sodelovalo devetnajst grafičnih delovnih organizacij — starejših, mlajših in novih tekmovalcev ter tekmovalk.

Tekmovalci Aera smo v skupni razvrstitvi zasedli peto mesto.

Vreme nam je služilo. Bilo je sicer nekoliko hladno, vendar je bil lep in sončen dan. Na startu je bilo nekaj več kot tristo tekmovalcev. Startne številke so bile razdeljene, ura se je sprožila

SKORAJ BREZ KOREKTURE

pa odprti ust lovijo sapo. Nekaterim odleže šele na cilju. Težka je ta disciplina. Nič več

ni nasmeha na licih. Sključeni in skoraj čepe »grizemo« zadnje metre pred ciljem.

Posebni junaki so tisti, ki so na tekmovanju nastopili v obeh disciplinah. Na koncu ni več »stila«, drže so čudne. Vsak korak je vse težji in vedno znova zvija telo na razne načine. Le-ti so slutnje napora, hkrati utrujenosti, pa še česa.

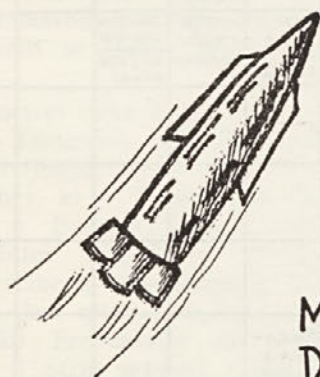
Pri tekmovalcu v veleslalomu smo zapisali: Skoraj brez korektur? Ne bi se spuščali v dokazovanje, kaj je težje, pri čem je potrebno več vaje, zakaj in kje bi pomislili na nadarjenost — morda tudi na podedovane lastnosti in še in še.

Naš namen pa je, da občasno objavimo fotografijo, ki je prijetna za oko, polna izpiljene tehnike in hitrosti.

Lahko bi pripomnili le to, da so smuči drsele le malenkost stran od idealne smučine.

Slike in besedilo:
Franček Perc

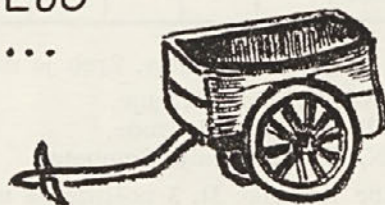
ZA DOBRO VOLJO — ZA DOBRO VOLJO — ZA DOBRO VOLJO — ZA DOBRO

KANDIDATA UPOKOJENCA STRIP

MI LETA STAROSTNA
DRVÉ KOT RAKETA,

A DÉLOVNA LEZEJO
KOT TA KARETA...

Lovro

UTRINEK Z LOŠINJA

V nekdanjem časopisnem podjetju »Celjski tisk« (1959—1965) je bil vodja enote lokalnega časopisa »Celjski tednik« novinar Tone Maslo, odgovorni urednik. V zvezi z njim in Lošinjem je nastala naslednja anekdota:

Tovariš Tone Maslo je poslal na počitniški dom v Velem Lošinju brzjavko, s katero je potrdil svoj prihod na letni dopust.

Prevzemnik brzjavke na lošinjski pošti pa je vsebino posredoval takole:

»Dvadesetog jula dolazi tona masla. Stop.«

Upravnik doma na Lošinju se je ves zbežan prijel za glavo in zajavkal: — Joj, joj, le kaj naj počnem s tolikim maslom! Saj so znoreli! —

(Lovro)

naš aero 71

PREBERITE, NE BO VAM ŽAL

Roman Emila Zolaja — **BEZNICA** je knjiga iz vrste del, v katerem slavní pisatelj opisuje pariško predmestje in njegove ljudi. **BEZNICA** je realistično delo, ki predstavlja usodo delavske družine, utapljačo se v brezdelju in pijančevanju.

BEZNICA je podoba žalosti, trpljenja, dobrote, hudobije, umazanije in žalostnega propadanja. Gervaise — mati znamenite Nane — je ena najpretnesljivejših Zolajevih človeških podob, ujetih v krog usode, ki jo določata dednost in življenjske okoliščine.

Emil Zola, ki je najznamenitejši predstavnik naturalistične smeri v literaturi, je napisal roman **BEZNICA** po vrsti romanov, v katerih opisuje življenje različnih slojev takratne pariške družbe.

PORTRET NEKE GOSPE je roman Henrija Jamesa — ameriškega pisatelja, ki je večji del svojega življenja potoval po Evropi in se nazadnje naselil v Angliji. V večini svojih del opisuje kozmopolitsko življenje, kot ga je sam izkusil in »Američan v Evropi« je njegova priljubljena tema — predvsem zaradi lastnih izkušenj, na osnovi katerih se loteva svojega pisanja.

Portret neke gospe je prvo veliko Jamesovo delo. Pripoveduje o življenju Američanke Isabelle Archer, ki jo bogata teta pripelje v Evropo. Isabela odkloni snubitev angleškega lorda in ameriškega industrijalca ter s tem, kot misli, uresničuje svoje veliko hrepenenje po svobodi. Ko ji stric zapusti veliko premoženje, dobi njena svoboda tudi materialne temelje.

Odpotuje v Italijo in se tam poroči z ameriškim izkoreninjencom, ki je nekakšen malomeščanski eksistencialist. Poleg tega je njen mož Osmond brez premoženja in tako je s to poroko Isabela želja po svobodi zadovoljena. Njen zakon je seveda polomija in končno spozna, da je bila le predmet v na-

črtu, ki sta ga bila skovala Osmond in mati njegove nezakonske hčerke, Isabelina »prijateljica«. Izkaže se vsa iluzornost svobode, vendar pa se Isabela odloči, da bo nosila vse posledice in vso odgovornost za svoje dejanje. Zato se, kljub možnosti, da bi ubežala, vrne v pekel svojega zakona.

V sijajni zgodbi romana in v izbranem slogu se posebej odlikuje dialog, ki ga James mojestrsko obvlada.

To je tisto, kar mnoge bralce najbolj privlači, saj je to zagotovilo, da bomo prebirali razgibano in zanimivo delo.

Spomini Leopolda Trapperja — z naslovom **VELIKA IGRA** — so eno od pričevanj, ki bo zanimalo predvsem bralca, ki ga privlačijo vohunske poti pred in med drugo svetovno vojno.

Leopold Trapper je za zgodovino šef Rdečega orkestra, enega najpomembnejših obveščevalnih omrežij v drugi svetovni vojni, ki je dalo za zmago zaveznikov tak prispevek, da je njegovo daljnosežno vrednost priznal celo nasprotnik.

Na Poljskem, kjer je Trapper preživel mladost, je prišel v stik z industrijskim proletariatom mesta Dombrave, se skupaj z njim boril in spoznal razsežnost izkoriščanja, proti kateremu je vstala oktobrska revolucija. Nagnjen h komunističnemu gibanju, v katerem je videl edino sredstvo za ureditev vprašanja židovskih nacionalnih manjšin, je odšel v Palestino. Tam se je srečal z novo obliko izkoriščanja — kolonializmom. Angleške oblasti so ga aretirale in izgnale, nato je prišel v Francijo. Med priseljenimi Židi, ki so jih pregnali caristični in nacionalistični pogromi, ga spet vidimo v borbi. Francoska komunistična partija odloči, da gre Trapper v Moskvo, kjer naj bi izpolnil svoje teoretično znanje. Na poti čez Nemčijo se prvič sreča s hitlerizmom. Zavedajoč se grozeče nevarnosti, se vključi v obveščevalno službo Rdeče armade in se tako pridruži vrstam

bojnikov v senci. Po tem organizira v Belgiji in Franciji nevarno obveščevalno omrežje, ki prisluškuje nemškemu vojaškemu stroju. Njegovi agenti delujejo v srcu rajha, v Berlinu. To je velika igra Rdečega orkestra. Abwer in posebna skupina sestavljena iz najboljših nemških sleduhov, mu zadaja prve udarce. Ko šefa Rdečega orkestra, aretirajo, začne igrati s svojimi nasprotniki nenavadno »partijo šaha« in jih vleče za nos v razmerah, katerih skrivnosti nam zdaj prvič odkrivajo njegovi spomini.

Kakor večina njegovih bojnih tovarišev je tudi Trapper plačal po vojni hud davek stalinističnim čistkam. Njegovi spomini na srečanje z različnimi osebnostmi v letih, ki jih je prebil v zaporih pod Stalinovim režimom, so nadvse pomembni za zgodovino. Ko so ga izpustili na prostost in ga uradno rehabilitirali, je moral spet okusiti preganjanje, tokrat pod poljskim režimom, ki mu ni oprostil, da se je pridružil židovski skupnosti, ki je preživela taborišča smrti. Šele široko gibanje nasprotnikov takega ravnanja je omogočilo bivšemu šefu Rdečega orkestra, da se je vrnil v svobodo, toda moral je zapustiti Poljsko, domovino svojih očetov. **VELIKA IGRA** je predvsem nenavadna, toda resnična zgodovina človeka, ki je brez pomislov tvegala svoje življenje — imel je namreč grozno čast, da ga je zaznamovala usoda!

Tokrat vam, dragi bralci, nismo predlagali novejših del, preprosto zato, ker jih je v knjižnici, zaradi majhnega števila izvodov, ki so zaradi varčevanja na voljo, težko dobiti. Vendar boste lahko preživeli nekaj prijetnih prazničnih uric tudi ob eni od omenjenih knjig. Prijetno branje!

Dora Rovere

Celje - skladišče

D-Per

452/1984

1119841830,3

COBISS •